

HET LIJDEN VAN DE PROTESTANTEN IN SERVIE

**Engelse editie 949
"The Martyrdom of the Serbs"**

**Verschenen in 1967 te Antwerpen en Hoogeveen met titel
Grijpende Wolven**

door

Monica Farrell

**STICHTING GIHONBRON
MIDDELBURG
2017**

INHOUD

Toelichting

Grijpende Wolven

Inleiding.

Algemeen

Onder het Pausdom gevangen

1. De wolven losgelaten - de oorlog verklaard
2. Betrouwbaar bewijsmateriaal
3. Wat de documenten toonden
4. Geen wraak, maar recht
5. Wie zijn de "Ustashi"?
6. De met bloed bevelkte handen van de R. K. priesterschap in Kroatië
7. Massamoord van de Serviërs in het Kroatië der Ustashi van april 1941 tot april 1942
8. In verbijstering ontsnapt
9. Wij komen nu toe aan de geraffineerde trouweloosheid van de Ustashi.
10. Getuigenis van een betrouwbaar ooggetuige
11. De golf van bloedige terreur
12. Deportaties
- 12a. De kampen
13. Het memorandum van de Servische Orthodoxe Kerk.
14. Folteringen
15. Opstand tegen het Ustashi-bewind
16. Een appèl van een Bulgaars rector
17. De bekentenis van een Kroatische Ustashi
18. De Franciscaner priester Filipovich
19. Een geheim genootschap
20. Tot besluit.

Extract uit Engelse editie

Een Bosnische familiegeschiedenis. Alfred van Cleef

Toelichting

Servië (Servisch: Србија, Srbija), officieel de Republiek Servië (Servisch: Република Србија, Republika Srbija), is een land in het zuidoosten van Europa.

Na de Russisch-Turkse Oorlog van 1877 verwierf Servië de steden Niš en Pirot. In 1903 kwam het huis Karađorđević definitief aan de macht: koning Alexander Obrenović en koningin Draga werden door officieren vermoord en een raam uit gesmeten.

De dynastie Obrenović stierf hiermee uit en Peter I Karađorđević kwam op de troon. In de Balkanoorlogen kon het Servische leger voor een aanzienlijke gebiedsuitbreiding zorgen, mede ten koste van Bulgarije, Albanië, Bosnië en Turkije. In de loop van de tijd voerde het vorstendom ook steeds meer een buitenlands beleid. Hierbij leunde men sterk op Oostenrijk-Hongarije, tot ongenoegen van een groot deel van de bevolking en de panslavisten. Zij gaven de voorkeur aan een pro-Russisch beleid.

In de Eerste Wereldoorlog werd het land bezet door de Centralen, maar in 1919 ging het Koninkrijk Servië met de nieuw gevormde Staat van Slovenen, Kroaten en Serven op in het Koninkrijk der Serviërs, Kroaten en Slovenen, vanaf 1929 Koninkrijk Joegoslavië geheten.

Tijdens de Tweede Wereldoorlog was Servië **tussen 1941 en 1944 door nazi-Duitsland bezet (tot 1943 met hulp van Italië en Kroatië)**.

Tijdens deze bezetting werd er in Belgrado een marionettenregering aangesteld onder leiding van generaal Milan Nedić

Het is sinds 5 juni 2006 een onafhankelijke staat, nadat het 85 jaar lang onderdeel was van Joegoslavië en tussen 2003 en 2006 van de confederatie Servië en Montenegro. De hoofdstad van Servië is Belgrado.

Servië moet niet verward worden met de **Servische Republiek**, een deelgebied van Bosnië en Herzegovina.

Grijpende Wolven

Dit is een document van marteling en moord, in Europa bedreven door een leger, als "Ustashi" bekend, van de "Katholieke Actie" waar het een andere naam van is. Een leger geleid door monniken en priesters, waar zelfs nonnen aan deelnamen. De slachtoffers hebben geleden en zijn gestorven voor de zaak van de vrijheid, mede vrijheid van geweten. Het minste dat wij, nu, kunnen doen is, lezen van het getuigenis van hun lijden en van de overwinning in Christus' Naam.

Enkele nietszeggende berichten verbergen allerbelangrijkste gebeurtenissen uit de tweede wereldoorlog, in de jaren 1941-1943 tot nu toe:

"Kroatië wordt een zelfstandige staat ... Belgrado door de Duitse troepen bezet ... Joegoslavië capituleert ... Kroatië treedt toe tot het driemogendhedenverdrag ... Het Slowaakse staatshoofd bij Hitler ..." alles in de maanden april tot juni 1941, uit: "Data, feiten en documenten - kroniek van den tweeden wereldoorlog," samengesteld door G. Ballintijn, 1945 Enschede.

Dat deze schijnbaar onbetekenende berichten wel betekenisvol zijn, kan uit de volgende weergave blijken:

.. de Ustasji vermoordden de Serven, de communisten en de Joden ... en van de ongeveer 1.700.000 levens die de tweede wereldoorlog van Joegoslavië heeft geëist is maar een klein deel gevallen in de strijd tegen de Duitsers en de Italianen", zo Mr. G. B. J. Hiltermann in de "Geschiedenis van de Tweede Wereldoorlog in foto's en documenten" 12, blz. 20 in de Sesamreeks.

Toch is ook hierin de strekking verborgen, hetzij aan de historicus ontgaan, hetzij naar de ultramontaanse mode weggewerkt met "zand er over".

Allemaal oorlogswerk, waar de lezer schouderchokkend aan voorbijgaat en de oorlogvoerenden voor aansprakelijk stelt; op wier hoofd de moordenaars alle schuld zoeken af te wentelen of afgewenteld laten, zonder dat de waarheid aan het licht treedt. Zorgde de Alwetende niet, dat er moedige getuigen opstaan om het verborgen kwaad aan het licht te brengen zoals Hochhuth in zijn beschuldiging van paus Pius XII en Monica Farrell met haar schokkend verhaal van de bloeddorst der priesters van hetzelfde pausdom, - er zou op aarde verder geen haan naar kraaien.

Laat het ons die nu leven in elk geval een dringende waarschuwing zijn, het gelaat van het pausdom niet te vertrouwen, ook wanneer het nu vriendelijk lonkend naar de andersdenkenden lacht. Want eerlijker dan andere pausen, doch bedrieglijker wegens de schijn, zei paus Johannes XXIII. Ten tweede, dat "de (Roomse) Kerk de balsem der barmhartigheid boven gestrengheid tegenover dwalingen liever verkoos ... voor de noden van vandaag".

Ja, maar die van morgen? En voorheen? En de hernieuwde band zoeken van Trente? Caveant consules - protestanten let op uw zaak!

Inleiding.

Onder deze titel "Grijpende Wolven" is in 1949 een boekje verschenen in de Engelse taal, geschreven door Monica Farrell, een Ierse die in Australië woont. Onlangs verscheen in Sydney de vijfde druk. In dit boekje geeft de schrijfster, aan de hand van citaten uit verscheidene bronnen, een fel bewogen relaas van de gruwelen die in de jongste wereldoorlog in Servië hebben plaats gehad en waarin vele Roomse geestelijken, onder wie de aartsbisschop Stepinac, de hand hebben gehad.

Over deze laatste, die na de oorlog werd gevangen gezet en tot 16 jaar gevangenisstraf werd veroordeeld, schrijft Monica Farrell in 1952, in het voorwoord bij de derde uitgave: "Onlangs is aartsbisschop Stepinac uit de gevangenis ontslagen, kennelijk als resultaat van Vaticaanse druk, uitgeoefend via Amerika en mogelijk Engeland. Dus gaat de moordenaar van ontelbare Serviërs vrij uit om zich te voegen bij de overige samenzweerders en weldra zal het bloed van een volgende generatie worden vergoten in een nieuwe door het Vaticaan aangestichte oorlog."

Na zijn vrijlating is deze aartsbisschop tot de rang van kardinaal verheven!

Aan het einde van haar relaas hebben wij enige citaten uit verschillende Engelse, Franse en Duitse bronnen toegevoegd, welke een bevestiging vormen van de vermelde feiten en aanklachten.

In de inleiding zegt de schrijfster, dat de gemiddelde Australiër in 'heerlijke' onwetendheid leeft aangaande de gebeurtenissen in Europa vóór en tijdens de jongste wereldoorlog en daardoor een gemakkelijke prooi is van de Vaticaanse propaganda hetgeen o.a. bleek bij de arrestatie en gevangenneming van kardinaal Mindszenty welke tot hevige protesten aanleiding gaf, terwijl de vervolging van onze broeders in Spanje werd doodgezwegen.

Zij verklaart, dat pers en radio streng worden gecensureerd in het belang van de Roomse kerk, zodat de door deze in Europa en Afrika begane misdaden voor de Australiërs verborgen blijven. Men ziet niet, dat er duistere plannen worden beraamd om ook Australië onder de Roomse macht te brengen en dat er haast elke dag een of andere beperking van de vrijheden plaats vindt. Ze noemt daarvan dan verschillende voorbeelden op, die wij echter hier niet zullen overnemen, omdat zij op de toestanden niet zijn afgestemd.

De in het boekje van Monica Farrell vermelde feiten zijn ontleend aan het boek "The Martyrdom of the Serbs" (Het Martelaarschap van de Serviërs), dat, door de goede hand Gods, naar zij schrijft, in haar bezit kwam. Uit twee andere boeken die zij daarna las, bleek de juistheid van de feiten en daar deze dus onweerlegbaar waren, besloot zij uitgebreid uit dat boek te citeren. Dat heeft zij woordelijk gedaan, waarbij zij echter, als er sprake was van een Servisch orthodoxe priester, het woord "geestelijke" koos om verwarring met Roomse priesters te vermijden.

De Vertaler.

T.

Grijpende wolven

Algemeen

"Maar wacht u van de valse profeten, welke in schaapsklederen tot u komen, maar vanbinnen zijn zij grijpende wolven. Aan hun vruchten zult gij ze kennen."

Mattheüs 7 : 15, 16a.

Hoewel ik er mij van bewust ben, dat er vele oprechte en beminnelijke mensen zijn, die door hun geboorte Rooms zijn, is het niettemin waar dat het Roomse systeem altijd meedogenloos wreed is geweest en dat folteringen en moord steeds tot zijn wapens hebben behoord, niet alleen tegen ketteren, maar ook tegen zijn eigen aanhangers als deze ook maar enige schijn van afvalligheid begonnen te vertonen.

Alleen wanneer in een land, door de waakzaamheid van de protestanten, de daar heersende omstandigheden Rome beletten haar plannen uit te voeren verandert zij van methode en probeert zij haar doel door schijnbaar vriendelijke overreding te bereiken. Het oude spreekwoord zegt: "De prijs der vrijheid is altyddurende waakzaamheid." Rome moge in tijden van tegenspoed als een lam handelen, waar zij gelijke rechten heeft, als een vos optreden, wanneer zij oppermachtig is zal zij zich nog steeds als een tijger vertonen.

Haar werkwijze is tegenwoordig allereerst de haar toegewijde aanhangers op te roepen tot een gebedskruistocht om een land voor Maria op te eisen. Vervolgens zal zij, als de protestantse bevolking haar dit toelaat, dit laad aan Maria wijden. Als dat gebeurd is blijft er voor haar niets anders over dan haar volgelingen op te roepen tot een heilige oorlog om wat zij reeds door deze toewijding had opgeëist, nu daadwerkelijk in bezit te gaan nemen. De protestanten, die dit zover stilzwijgend hebben laten gebeuren, worden dan ruw wakker geschud als zij bemerken, dat zij land, hun volk en hun God achteloos hebben verraden.

Voor hen die niet weten, wat voor gebed bij zulke gelegenheid in hun naam wordt opgedragen, halen wij het volgende aan, overgenomen uit een boekje: "In Honour of the Immaculate Heart of Mary" (ter ere van het onbevleete hart van Maria), uitgegeven in Dublin in 1943 met toestemming van de aartsbisschop van die stad:

"Het Onbevleete Hart van Maria - akte van toewijding.

O Maria, machtige Maagd en Moeder van barmhartige Liefde, Koningin des hemels en vluchtplaats voor zondaars, wij wijden onszelf aan uw Onbevleete Hart toe en wijden U ons leven en heel ons bestaan; alles wat wij hebben, alles wat wij zijn en alles wat wij liefhebben. Aan U behoort ons lichaam, ons hart, onze ziel; aan U onze huizen, onze gezinnen en ons geboorteland. Het is ons verlangen, dat alles in ons en om ons mag toebehoren aan U en delen in de gunst van uw Moederlijke zegeningen.

En om deze toewijding waarlijk krachtig en duurzaam te maken hernieuwen wij aan uw voeten, o Maria, vandaag de beloften van onze doop en onze eerste communie. Wij verbinden onszelf om de waarheden van ons geloof moedig en standvastig te belijden en als Katholieken te leven in volledige onderwerping aan alle aanwijzingen van de paus en van de bisschoppen in gemeenschap met hem, etc."

Onder het Pausdom gevangen

Men lette er goed op, dat de manier waarop de Roomsen, die zich aan Maria toegewijd hebben, hun eed verwerklijken is, door "in volledige onderwerping aan alle bevelen en aanwijzingen van de paus en alle bisschoppen die met de paus één zijn te leven" ...

In de laatste wereldoorlog hebben Roomsen van de "Katholieke Actie" in Europa die

handelden op "aanwijzingen van de paus en de bisschoppen die één met hem zijn" de lafhartigste misdaden begaan ...

Alle Rooms en die dit boek lezen zou ik willen zeggen: Gods roepstem tot iedere ernstige Roomse is: "Ga uit van haar, mijn volk, opdat gij aan haar zonden geen gemeenschap hebt en van haar plagen niet ontvangt."

Gauw genoeg kan uw paus u roepen om deel te nemen aan een grootse slachting van allen die niet Rooms zijn en door de simpele methode om alle niet-pausgezinden als communisten te doodverven zult ge er toe gebracht worden te geloven dat ge een goede daad doet. Ga er nu uit en wordt in Christus ingelijfd als een waar gelovige in Hem. Dat is de enige veilige weg en wijkplaats..

De Protestanten zou ik willen zeggen, dat de ontdekking van dit Vaticaanse wereldkomplot, dat de achtergrond van veel wereldnood is, het enige middel is om miljoenen levens, wellicht met inbegrip van het uwe en het mijne, te redden. Daarom is het van het grootste belang dat het Vaticaan bloot komt en als ge daar niet aan meewerkt gelden u de afkeurende woorden van Mordechai tot Esther: "Beeld u niet in, in uw ziel, dat gij zult ontkomen in het huis des Konings, meer dan al de andere Joden. Want indien gij enigszins zwijgen zult te dezer tijd, zo zal den Joden verkwikking en verlossing uit een andere plaats ontstaan; maar gij en uws vaders huis zult omkomen." (Esther 4 : 13-14).

1. De wolven losgelaten - de oorlog verklaard

Toen Hitler's horden over Joegoslavië uitzwermden schaarde de Regering van dat land zich aan de zijde van de geallieerden. Een deel van het land echter, een hoek waarin een Roomse meerderheid was (5 miljoen Roomse tegen 3 miljoen oosters-orthodoxe Serviërs) bogen zich onder Roomse invloed, en vormden een vazal-staat die zich "De onafhankelijke staat Kroatië" noemde. Toen viel het masker af en kwam de Roomse actie openlijk in het geweer en nam de macht volledig over.

De "Quisling" Pavelitch (een Romanist als alle andere marionetten) nam de teugels van het bewind in handen en richtte een leger op, de "Ustashi", samengesteld uit Roomse activisten. Dit leger werd gesteund door andere Roomse legers zoals van Hongaren en Bulgaren die eveneens het belang van het Pausdom dienden. Het doel van deze legers was de gedwongen bekering tot het pausdom of anders vernietiging van de Serviërs, een ideaal dat alleen Papisten kon toelachen. Regeringsposten werden overgenomen en er werd aangekondigd dat alleen Roomsers in regeringsdienst konden blijven. Alle wapens werden verbeurd verklaard onder het mom van voorzorg tegen een communistische opstand. In de dorpen werd het volk opgeroepen om zich te verzamelen voor instructies, zonder dat zij wisten wat hen te wachten stond. Zij werden of ter plaatse neergeschoten of naar kampen gezonden om er te worden gemarteld en uitgehongerd. In hun wanhoop vluchtten sommigen de bergen in en boden dapper weerstand onder leiding van maarschalk Tito en generaal Mihailovich. Deze laatste zei, in een hartstochtelijke beroep op de geallieerden om iets te doen ten einde aan de woeste slachtpartijen door de Roomse activisten een eind te maken:

"Joegoslavië is doorweekt van Servisch bloed en toch kunnen of willen onze bondgenoten het vloeien van dit bloed en de massamoord op de Serven niet doen ophouden. Ik geloof niet dat het in het belang van de geallieerden is dat het Servische volk ophoudt te bestaan. Ik verzoek de Joegoslavische gezant onze verbondenen ervoor te interesseren dat de Serven in Joegoslavië op het punt staan te worden uitgeroeid. Zou er in radio-uitzendingen niet méér over het afslachten der Serviërs kunnen worden gezegd? Het aantal slachtoffers nadert nu al het miljoen."

Deze woorden stonden in een telegram dat de 15e februari 1943 door de generaal verzonden werd. Waarom werden ons deze feiten niet door de radio verteld? Nimmer werd er met een woord gesproken over de slachters die door priesters en monniken geleid werden en die zelf meewerkten aan de folteringen en afslachtingen van de arme Serviërs. De verklaring hiervoor is, dat de macht van Rome in Amerika, Groot-Brittannië en de landen overzee zo groot is, dat al deze feiten, in weerwil van radio, telegraaf en z.g. vrije pers, achter het bloedgordijn van Rome verborgen zijn gebleven; een gordijn dat even geluiddicht is als het ijzeren gordijn van Rusland.

Wij weten nu dat 1.700.000 Serviërs tussen 1941 en 1943 door de R. K. activisten afgeslacht werden.

2. Betrouwbaar bewijsmateriaal

Te zijner tijd is uit documenten en verslagen van betrouwbare ooggetuigen der Verenigde Naties, een boek samengesteld en uitgegeven door het Bisdom voor de Verenigde Staten van Amerika en voor Canada van de Servische Oosters-Orthodoxe Kerk, waarin een poging wordt gedaan de wereld bekend te maken welk een treurspel er in de zogenaamde "Onafhankelijke staat Kroatië" aan de gang was.

De titel van dit boek is "The Martyrdom of the Serbs" - Het Martelaarschap der Serviërs - De Roomse kerk heeft alles gedaan wat in haar vermogen was om dit boek

voor het Australische volk verborgen te houden. Wij zullen dat boek voor zichzelf laten spreken door er later rechtstreeks gedeelten uit aan te halen.

In een ander boek, geschreven door de ambassadeur van Joegoslavië in Washington, getiteld: "De zaak van Aartsbisschop Stepinac" wordt overvloedig bewijs geleverd van de schuld die rust op deze aartsbisschop en velen van zijn geestelijken. Aartsbisschop Stepinac is daarvoor later veroordeeld tot vijftien jaar gevangenisstraf. De paus schreeuwde moord en brand over vervolging en deed iedere Roomse die met het proces en de veroordeling te maken had (allen die bij het gerechtelijk onderzoek de leiding hadden waren Roomsens!) in de ban.

Uit dit boek citeren wij het volgende:

"Eén grote fout van hen, die de onafhankelijke staat Kroatië steunden, was, een al te groot vertrouwen dat deze staat het minstens even lang zou uithouden als Uitlees duizendjarig rijk. Dit verklaart, waarom zij niet aarzelden hun plannen en doeleinden in druk te geven. Sommige priesters pochten dan ook in het openbaar op de samenzwering en op het nauwe contact dat zij met de Ustashi gehad hadden tijdens de periode, dat deze organisatie in het voor-oorlogse Joegoslavië buiten de wet was geplaatst."

"Nadat de vazal-staat in het leven was geroepen voelden zij zich vrij om in opgetogen artikelen uit de doeken te doen hoe ijverig leden der geestelijkheid "deze dag" hadden helpen voorbereiden, hoe de kloosters waren gebruikt als heimelijke kommando-kwartieren van de onwettige Ustashi beweging, hoe zij in voortdurend contact waren geweest met de samenzweerders in het buitenland, hoe zij de monniken en de R. K. jeugd hadden georganiseerd als "Kruisvaarders" voor de komende opstand en hoe zij op velerlei wijze het bestaan van het vooroorlogse Joegoslavië zelf in gevaar hadden gebracht. Bewijsmateriaal dat door de onderzoekingscommissie werd gevonden gaf een helder beeld van het georganiseerd karakter van de samenzwering. Het gehele complot werd geleid door verantwoordelijke leden van de Roomse hiërarchie. De praktische uitvoering van het plan werd geleid over de "Katholieke Actie" en de verschillende daarmee verwante organisaties zoals de "Grote Broederschap van Kruisvaarders" en andere.

De voorzitters en leden van besturen van deze organisaties werden benoemd door aartsbisschop Stepinac. In de meeste gevallen waren het bekende priesters of in het geheim beedigde leden van de Ustashi. Al deze krachten werden voor gezamenlijke actie gemobiliseerd met het openlijk beleden doel, de fascistische ideologie te verspreiden.

Deze propaganda bracht de gelovigen tot de overtuiging dat het een goed werk zou zijn, en voor Kroatië en de Roomse Kerk van het grootste belang, om de Serviërs te doden of te bekeren en de Joden uit te roeien. Hoe brutaal deze propaganda in de verantwoordelijke Roomse pers werd bedreven zal worden aangetoond." (blz. 12 en 13 van het aangehaalde werk).

"De vermetelheid van de propaganda voor de Nazi's wordt geïllustreerd in een artikel geschreven door de priester Peter Pajic dat verscheen in het orgaan van de aartsbisschop van Serajewo "Katolicki Tjednik", no. 35 van 31 augustus 1941, getiteld: "Hitler steunt de missies", waarin stond:

- Tot nu toe sprak God door pauselijke encyclieken, talloze predicatiën, catechismussen, de christelijke pers, door missies, door de heldhaftige voorbeelden van de heiligen, enz.... En? Zij hielden hun oren toe. Zij waren doof. Nu heeft God besloten andere methoden te gebruiken. Hij zal missies voorbereiden, Europese missies, wereldmissies! Zij zullen gesteund worden, niet door priesters, maar door

legerbevelhebbers, geleid door Hitler. De predikaties zullen goed gehoord worden, met behulp van kanonnen, machinegeweren, tanks en bommenwerpers.

De taal van deze predikaties zal internationaal zijn. Niemand zal erover kunnen klagen dat hij het niet begrepen heeft want alle mensen weten heel goed wat de dood is en wat wonden, ziekten, honger, angst, slavernij en armoede betekenen. - (blz. 29).

"De stem van de Kruisvaarders beweging "Nedlja" vergeleek de Ustashi met Christus.

In de uitgave van 6 juni 1941 luidt een artikel onder het opschrift - Christus en Kroatië" - :

- Christus en de Ustashi en Christus en de Kroaten marcheren samen door de geschiedenis. Van de eerste dag van haar bestaan af heeft de Ustashi-beweging gestreden voor de overwinning van Christus' beginselen, voor de triomf van gerechtigheid, vrijheid en waarheid. Onze heilige Verlosser zal ons in de toekomst helpen zoals hij tot nu toe gedaan heeft; daarom zal het nieuwe Kroatië van de Ustashi van Christus zijn, van ons en niemand anders - (blz. 40 en 41).

Nog meer bewijzen zijn te vinden in het verslag van zeven vooraanstaande protestantse geestelijken die van de Verenigde Staten naar Joegoslavië zijn gereisd om zelf onderzoek te doen en hun bevindingen aan hun landgenoten te rapporteren. Deze zeven onderzoekers waren:

Dr. G. E. Shipler, redacteur van "The Churchman", een Episcopaal

Dr. E. S. Burke, redacteur van "Zion's Herald", Methodist, Boston

Dr. G. W. Buckner Jr., redacteur van "World Call", Indianapolis

Dr. P. P. Elliot, van de First Presbyteriaan Church of Brooklyn

Dr. S. Trexler, voorheen president van de Lutherse Synode, New-York

Ds. C. Williams, directeur van het Instituut voor Toegepaste godsdienst, Birmingham, Alabama

Ds. W. H. Melish, van de Church of the Holy Trinity (episcopaals)

In hun verslag zeggen zij:

"Het Amerikaanse publiek heeft, door gebrek aan voldoende voorlichting in de Amerikaanse pers, er niet veel van begrepen waarom Stepinac werd gearresteerd en schuldig bevonden.

De veroordeling van Stepinac was gegrond op bijna duizend fotografieën en documenten die aan het gerechtshof werden voorgelegd en aan de aanwezige verslaggevers werden getoond en ook op de verklaringen van vele getuigen. Als we het proces-Stepinac beschouwen is het van wezenlijk belang in het oog te houden dat zijn verhoor en veroordeling in feite de berechting was van een individueel persoon die beschuldigd werd van ernstige samenwerking met de vijand van zijn land; dit had niets te maken met vervolging van zijn eigen kerk of godsdienst."

"Onder de documenten die wij onderzochten waren een groot aantal officiële Roomse kranten die openlijk, van maand tot maand, het relaas vertellen van de collaboratie van de aartsbisschop met de Nazi-strijdkrachten. Het leek voor de hand liggend dat deze openhartige vermelding van zulk een collaboratie steunde op de overtuiging dat Duitsland de oorlog zou winnen."

3. Wat de documenten toonden

"Deze documenten" (nog steeds volgens het verslag van de zeven protestanten) "toonden aan, dat, toen de Italianen en de Duitsers Joegoslavië inpalmden ondergrondse groepen van tevoren georganiseerde Roomse leken, die zichzelf "kruisvaarders" noemden, geholpen door deze en gene priester en door strijdvaardige

monniken, opdoken om de binnendringers te ontvangen. Twee mannen die verantwoordelijk waren voor de moord op koning Alexander te Marseille in 1934 en aan wie juist voor deze gelegenheid door Mussolini in Italië asiel was verleend, Ante Pavelich - die zowel in Frankrijk als in Joegoslavië voor deze misdaad was veroordeeld - en Zlatko

Kvaternik werden het land binnengeleid om respectievelijk marionet-president en schijn-bevelhebber te worden van een "Quisling"-regering: "De Onafhankelijke Staat Kroatië". Deze beweging werd door de Roomse bisschoppelijke pers in Zagreb begroet als de 'vestiging van een Katholieke Staat volgens het in de pauselijke encyclieken aanbevolen corporatieve patroon'; het werd zonder meer geprezen als het bolwerk van de Kerk tegen het atheïstisch materialisme". Blijkbaar werden de leiders van de Kerk niet weerhouden door het feit dat er nog een wettige regering bestond en dat de resten van haar leger nog steeds vochten."

"Pavelich en Kvaternik gingen er met de hulp van hun Duitse, Italiaanse en "kruisvaarder-soldaten toe over het door de Duitsers voorgestane programma voor raszuivering uit te voeren; doel was het verstevigen van een Kroatische gemeenschap door liet verwijderen van minderheden als de Joden en de zigeuners en de vermindering van het aantal Serviërs die in Kroatië woonden en door de gedwongen terugkeer tot de Roomse Kerk van de overgeblevenen Serviërs.

Bijna 70.000 van de in het gehele land wonende 80.000 Joden werden gedood of gedwongen te vluchten; hun eigendommen werden verbeurd verklaard. Door gedwongen bekeringen - op straffe des doods - gingen 240.000 Serviërs over tot de Rooms-Byzantijnse ritus."

"Zij die weerstand boden werden doodgeschoten of doorstoken en hun lichamen werden in massagraven geworpen die later gevonden en geopend werden. Wij zagen honderden beëdigde verklaringen afkomstig van verwanten of ooggetuigen en ook van weinige overlevenden die van deze misdaden getuigden. De eigendommen van de Servische kerk werden in beslag genomen en overgedragen aan Roomse parochies en kloosters.

Documenten waarin dergelijke overdrachten werden geëist en bekrachtigd liggen nu bij de griffies van de Officieren van Justitie te Zagreb en Serajewo. Zij dragen de persoonlijke handtekeningen van aartsbisschop Stepinac van Zagreb en van de aartsbisschop van Serajewo."

"Roomsen die zich verzetten of die deze praktijken streng veroordeelden werden onmogelijk gemaakt en de dappersten onder hen (ook vele priesters zoals mgr. Ritić) vluchtten de bergen in en voegden zich bij de verzetsbeweging. Dergelijke personen worden thans in het nieuwe landsbestuur geëerd en bekleed met verantwoordelijke posten."

"Wij hebben met Roomse leiders als deze gesproken en zij bevestigden de waarheid van de historische feiten. Deze dingen vonden plaats in het bisdom waarin Aloysius Stepinac aartsbisschop was, een functie die in de Roomse kerk met het hoogste gezag is bekleed. Voorts diende Stepinac actief als aalmoezenier van de gewapende benden der Ustashi die de ergste excessen bedreven, al zou hij, volgens zekere Roomse kranten, persoonlijk tot matiging hebben geraten.

Deze Kroatische leiders waren zo vol vertrouwen dat de "nieuwe orde" van Hitler zou stand houden, dat zij de oorkonden van hun eigen misdaden bewaarden. Toen tenslotte de ineenstorting kwam - en in Kroatië was dat vrij plotseling - werden deze staatsdocumenten voor de veiligheid overgebracht naar het paleis van Stepinac in Zagreb. Wij zagen het ontvangstbewijs, dat hij persoonlijk had afgegeven."

"Een aantal kisten met door de Ustashi geroofde goederen bestaande uit gouden horloges, ringen, armbanden en zelfs gebitten uit de monden van de slachtoffers werden begraven gevonden onder het koor van het Franciscaner klooster, een bijgebouw van Stepinac's kathedraal.

Als men de stukken van het proces leest - enige leden van onze groep hebben het gedaan - zal men bemerken dat de abt van het klooster de feiten erkent, maar persoonlijk zijn verantwoordelijkheid afwijst omdat hij handelde op bevel van zijn superieuren die hij weigerde te noemen. Stepinac beweerde op zijn beurt dat hij niet verantwoordelijk was voor de daden van de onder hem geplaatsten."

"In deze gehele strijd in Joegoslavië kwamen 1.700.000 mannen, vrouwen en kinderen om ..."

Deze citaten zijn uit "Religion in Yugoslavia", blz. 21-23. Wij halen verder alleen passages uit het hiervoor reeds genoemde boek: "The Martyrdom of the Serbs" (het martelaarschap van de Serven) aan zonder gebruik van aanhalingstekens, behalve voor wat in dat boek zelf weer aangehaald wordt uit andere werken.

4. Geen wraak, maar recht

De uitgave van het genoemde werk berust op de traditionele roeping van de Servisch-Orthodoxe Kerk om de geestelijke en nationale belangen van haar volk te beschermen. De huidige beroeringen in Europa hebben de stem van de Servische Kerk doeltreffend gesmoord, met uitzondering van haar Amerikaanse tak. Vandaar dat het Servisch-Orthodoxe Bisdom in Amerika zich in overeenstemming met zijn traditie geroepen weet zijn bijdrage te leveren om de rechten van de Servisch-Orthodoxe Kerk en haar volk te bewaren.

De verslagen omtrent de huidige omstandigheden van de Serviërs in Joegoslavië die wij hier aanbieden, tezamen met documenten en oorkonden uit verscheidene betrouwbare bronnen zijn alle authentiek en behoorlijk gecontroleerd. Zij vormen slechts een deel van de tot dusverre ontvangen rapporten; de anderen worden nog achtergehouden hangende hun onderzoek.

Enige der hier gepubliceerde rapporten verhalen dezelfde gruweldaden - de weloverwogen en zorgvuldig berekende stappen van de invallers ter vernietiging van mensenlevens en eigendommen. Al deze rapporten hebben wij in deze uitgave opgenomen omdat wij meer dan één getuige der wreedheden willen horen, vandaar verschillende herhalingen.

Er zijn verscheidene groepen getuigen die gegevens bijeenbrengen en in Joegoslavië zelf werken, welke verslagen zorgvuldig worden nagegaan.

Hoewel de bronnen betrouwbaar en de rapporten tamelijk uitgebreid zijn, is het nog niet mogelijk een volledig verhaal te publiceren van de onzegbare gruwelen waartoe de meedogenloze indringers hun toevlucht hebben genomen.

De beschrijvingen van de bloedbaden van bijna een miljoen Serviërs in Joegoslavië, de vernietiging van levens en eigendommen, kerkgebouwen inbegrepen, de verandering van kerken in slachthuizen, het neerschieten van kerkelijke waardigheidsbekleders en "geestelijken" en de internering, foltering en moord op anderen geven slechts een vaag beeld van een der grootste van alle wereldtragedies.

Daarom is dit geschrift bij lange na geen voldoende weergave van de misdaden en het onbarmhartig gedrag van de indringers en hun handlangers, die met alle sadistische en satanische furie die in hen was, hebben samengespannen om het Servische volk uit te roeien en hun Kerk voor altijd weg te vagen.

Om voor de hand liggende redenen konden niet alle in ons bezit zijnde bronnen en berichten, al zijn ze reeds gecontroleerd en authentiek bevonden, worden gepubliceerd.

Als de juiste tijd daarvoor gekomen is zal de aanklacht van het Servische volk tegen de as-mogendheden en hun satellieten - die de klok der beschaving vele eeuwen hebben teruggezet - de wereld hevig schokken. Het volledig relaas van hun misdaden zal roepen om rechtvaardige en doeltreffende vergelding opdat de mensheid in de toekomst daarvoor bewaard mag worden.

Onder leiding van door de as-mogendheden geïnspireerde en betaalde "Quislings" hadden de Kroaten, die de zelfde taal spreken als de Serviërs maar tot de Roomse Kerk behoren, sedert lang allerlei grieven tegen de voorbije Joegoslavische regering geuit, waarna zij, toen de indringers van alle kanten op het land afstormden, in snelle razernij losbraken en het leger van Joegoslavië vernietigden.

Binnen weinige dagen na deze invasie riepen de Kroaten hun "Onafhankelijke Kroatische Staat" uit, die mede veel Servische provincies omvatte, bewoond door ongeveer 3.000.090 Serviërs. Als trouwe handlangers verklaarden zij dadelijk de oorlog aan de Verenigde Staten en andere geallieerden en begonnen met de uitroeiing van de Servische bevolking van hun grondgebied. Om dit te volbrengen hebben zij misdaden begaan die amper in de annalen der geschiedenis voorkomen. Deze woeste en bloedige orgie is nog steeds in volle gang?)

Opgemerkt zij dat het rapport dat hier geciteerd wordt nog tijdens de oorlog werd opgemaakt zodat het niet alle feiten kon vermelden.

5. Wie zijn de "Ustashi"?

Bepaalde kringen beweren dat al deze wreedheden in Kroatië het werk zijn van een klein aantal leden der Ustashi. Dit is niet juist. Weliswaar bracht de verrader Pavelich slechts een honderd man Ustashi uit Italië mee, maar de anderen werden in Kroatië zelf gerecruteerd.

In de steden bestonden zij allereerst uit gymnasiasten en studenten; voorts uit mannen uit de handel en ambachtlieden die vroeger allen goede en vreedzame leden waren geweest van de organisatie van "Kroatische helden". Hun leider was een zekere Majer, volksvertegenwoordiger van de Kroatische Boerenpartij voor Zagreb.

Als men de Kroatische kranten leest uit de tijd van de aanvang van de Onafhankelijke Kroatische Staat tot op heden, treft men daarin duizenden namen aan van functionarissen der

Ustashi die uit alle klassen der bevolking zijn voortgekomen, van boer tot professor. Zo kan eveneens met authentieke bewijzen worden aangetoond, dat in het gehele Stokavoska-gebied van deze "staat", vertegenwoordigers uit alle klassen der bevolking aan de vervolging en afslachting van de Serven deel namen. Vele vroegere vooraanstaande Joegoslaven traden tot de Ustashi toe. Wij noemen alleen maar Mestrovic, de schepper van het Kossovo gedenkteken; Dr. Vinko Kriskovic, Kroatisch leider op wetenschappelijk gebied; Dr. Milorad Straznicki, gezant van Joegoslavië in Stockholm die zich automatisch aansloot bij de Onafhankelijke Staat Kroatië. Men behoeft maar de Kroatische kranten te lezen om te zien hoevelen van dergelijke Kroaten zich onder de dekmantel van verscheidene Joegoslavische activiteiten hadden verscholen.

6. De met bloed bevelkte handen van de R. K. priesterschap in Kroatië

De Roomse geestelijkheid in Kroatië, Herzegovina en Dalmatië had een intensieve propaganda-campagne ten behoeve van een Ustashi-regering gevoerd. Jarenlang waren z.g. eucharistische congressen bijeengeroepen die specifiek godsdienstige manifestaties heetten maar in feite extremistisch-politieke activiteiten ten doel hadden. Het lag voor de hand, dat een groot deel van de Kroatische jeugd van de middelbare en hogere scholen na de ineensstorting zeer actief deel nam aan de bloedige terreur, welke door de Ustashi tegen de Serviërs werd ondernomen. Zij waren de z.g. "Kroatische Helden", leden van een organisatie die was opgericht door en onder leiding stond van de Roomse geestelijkheid.

Na deze ineensstorting werkte de Roomse priesterschap op z'n nauwst samen met de Ustashi bij de afslachting van de Serviërs en men kan niet zeggen dat dit het werk was van enkelingen uit een engere kring en een beperkte tijdsruimte. Integendeel, aan het grote aantal priesters in de steden waar de gruweldaden werden bedreven, kan men duidelijk zien, dat zij die bloedige uitpattingen leidden aan de hand van een eerder opgesteld, methodisch en goed uitgewerkt plan.

Slechts een paar voorbeelden

Dr. Srecko Peric, een monnik uit Livno, vroeger Rooms priester te Nis, predikte van het altaar af, dat alle Serviërs afgeslacht moesten worden - zijn zuster het eerst, omdat zij een Serviër getrouwd had!

Na de slachtpartij beloofde hij de moordenaars absolutie, want moord is geen zonde als zij in het belang van de Roomse Kerk wordt uitgevoerd.

Het district Livno heeft dan ook verschrikkelijk geleden. Verscheidene duizenden Serviërs - mannen, vrouwen en kinderen - werden gemarteld en vermoord op de meest

wrede en beestachtige manier.

Ivan Mikan, priester en ere-kanunnik, voerde in Ogulin het schrikbewind, samen met de districts-gouverneur Jurica Markovic. In de gevangenis zaten honderden Serviërs. De priester deed dagelijks de ronde en sloeg de Serviërs genadeloos met een zweep, waarbij hij op de Ustashi schold omdat ze te laks waren in hun werk.

Fra Anto, een priester uit Brcko, vormde in zijn dorp benden Ustashi en marcheerde daarmee door nabijgelegen Servische dorpen om Serviërs te vangen waar hij maar kon. Hij voerde ze af naar zijn dorp, sloot hen op in een loods en liet ze daar dagenlang zonder voedsel of water; hij folterde hen zelf beestachtig, met behulp van zijn mannen. Simic Vjekoslav, een monnik uit het klooster op de Kninvlakte slachtte persoonlijk talloze Serviërs af.

Sidonije Soc, een monnik van het Franciscaner klooster in Nasice, was betrokken bij het schrikbewind van de gedwongen bekering der orthodoxe Serviërs tot het rooms-katholicisme. Gehele Servische dorpen werden op zijn bevel gedeporteerd alleen omdat zij niet van geloof wilden veranderen.

De abt van een klooster in Kostajnica stond op de brug der stad terwijl de Ustashi de Serviërs afslachtten en in de rivier de Una wierpen; hij vuurde hen aan om alle Serviërs te doden.

De Roomse priesters Guncevic en Marjanovich Dragutin in Slavonski Brod traden op als politie-officieren en gaven bevel tot arrestatie van de daar woonachtige Serviërs, die gefolterd en gedood werden. Persoonlijk woonden zij de executie van deze ongelukkige Serviërs bij.

German Castimir, abt van het klooster in Guntic, leidde de massa-moord van de Serviërs in deze stad. Op zijn aandringen werden nachtenlang Serviërs afgeslacht in de Orthodoxe Kerk van Glina.

Het aantal priesters, dat aan deze dierlijke verdelging van de Serviërs deelnam kan zelfs nu nog niet worden benaderd, maar het is groot.

Enkele namen noemen wij maar: Engen Pujic, Rooms priester in Herzegovina, sneed in eigen persoon een Orthodox geestelijke, zijn dorpscollega, de keel af met een groot mes ... (Hier volgt een lange lijst namen van priesters en monniken die aan zulke misdaden deelnamen).

Deze allen en vele anderen, onderscheidten zich daarin dat zij ophitsten tot de vermoording en vervolging van de Serviërs en tot hun gedwongen bekering tot het Roomse geloof. Op deze wijze slaagden zij erin 135 Servische orthodoxe geestelijken te doden, van wie er 85 behoorden tot het bisdom Gornji-Carlovac, om de overige slachtoffers niet te noemen.

Het was op hun initiatief dat alle Servische kerken in Kroatië werden ontwijd, geplunderd en geslecht. Het is zonneklaar dat deze Kroatische Roomse priesters, als vertegenwoordigers van de "strijdende kerk", volgens principes van Machiavelli, deze zo lang verbeide gelegenheid met grote ijver aangrepen.

Aartsbisschop Stepinac van Zagreb en de andere bisschoppen van Kroatië gaven blijk van hun goedkeuring van deze onchristelijke, woeste orgie van bloed, want geen enkel moment verhieven zij hun stem tegen dit gedrag van hun geestelijkheid en evenmin poogden zij op enigerlei wijze ten minste hun ongenoegen over deze misdaden te tonen. Dit onheilspellend stilzwijgen is alleen maar een bewijs van hun vergoelijking.¹

¹ Vergelijk het billijk gelaakte stilzwijgen van Pius XII bij de Nazi-misdaden.

Het "katholiseren" van de Servisch-orthodoxe bevolking

In hun eerste golf van terreur begonnen de Ustashi en de autoriteiten de Serviërs te dwingen het R. K. geloof aan te nemen. Hierin onderscheidden de R. K. priesters zich bijzonder, aan alle kanten. Hier en daar gaven de gekwelde Serviërs toe, in de verwachting dat zij op deze wijze hun leven konden redden. Maar daar was geen sprake van. Het enige doel was het Servische volk te vernederen.

Daarom werden, ter gelegenheid van deze bekerings, openbare parades gehouden. De mensen werden gedwongen een zekere vreugde ten toon te spreiden over deze "terugkeer tot het geloof hunner voorvaders". Er werden afvaardigingen georganiseerd naar Pavelich in Zagreb ten teken van dankbaarheid en trouw. Pavelich kuste een van de leiders van zo'n afvaardiging.

Intussen gaven de daarop volgende gebeurtenissen een nog erger beeld van die schanddadens. liet baatte een dorp niet meer of de inwoners zich al bekeerden, toen de massamoorden eenmaal begonnen, want al gauw werd geen onderscheid gemaakt tussen de bekeerden en degenen die zich niet bekeerden. Er werden toen sarcastische opmerkingen gehoord van de zijde der Ustashi zoals: "de wolf verandert wel zijn huis maar nooit zijn aard".

7. Massamoord van de Serviërs in het Kroatië der Ustashi van april 1941 tot april 1942

De vervolging en uitmoording van de Serviërs in het Kroatië van Pavelich werden ingeluid gelijktijdig met de inval der Duitsers in Joegoslavië, tussen 11 en 15 april 1941. Onmiddellijk nadat de Ustashi in een bepaalde plaats aan de macht waren gekomen, begonnen de meest schrikaanjagende vervolgingen jegens de Serven. Het lijden waaraan het volk werd onderworpen door de Ustashi gedurende het eerste jaar sedert de invasie is niet onvergelijkbaar met welke gebeurtenissen ook in de geschiedenis der primitieve volkeren zelfs.

Als een de statistische gegevens omtrent de uitgemoorde Serviërs zijn verzameld, en als de wijze, waarop zij uitgeroeid zijn bekend is, zal de beschaafde wereld ontsteld staan en niet kunnen geloven dat dergelijke beestachtigheden in Midden-Europa en onder het oppertoezicht van Duitsland hebben kunnen plaats vinden.

Alles wat zij hebben gedaan, geschiedde volgens vooraf beraamde plannen en werd geleid door Pavelich vanuit Zagreb. Hun eerste stap was de radio's, auto's, telefoons en schrijfmachines verbeurd te verklaren; daarop volgden de arrestaties van de Serven.

Reeds op 12 april 1941 bevatten de nieuwsbladen van Zagreb aankondigingen, dat alle Servische inwoners van Zagreb de stad binnen twaalf uren moesten verlaten, en dat ieder die een Serviër mocht hebben verborgen, zou worden geëxecuteerd. Daarom waren de Serviërs en de Joden gedwongen, met hun gezinnen hun huizen te verlaten en zich te begeven naar de buitenwijken van de stad waar zij later werden bijeengedreven en naar concentratiekampen gevoerd of geliquideerd. Enkelen, hoewel een klein getal, slaagden erin naar Servië te ontkomen. Een der eerste slachtoffers die deze onmenselijke behandeling onderging was de Servische metropoliet van Zagreb, bisschop Dositay.

In alle grote steden werden op grote schaal arrestaties verricht.

8. In verbijstering ontsnapt

De door een paniek aangeprepen Serviërs uit Serajewo begonnen in groten getale te ontvluchten naar Servië. De Duitse bezetters gaven reispassen af zonder deze vlucht ook maar enigszins te verhinderen; zij beschermden noch vervolgden de Serviërs in Kroatië maar zagen lijdelijk toe bij de terreur die de Ustashi oefende.

De eerste massa-executies werden door de Ustashi uitgevoerd in de nacht van 31 mei op 1 juni 1941. In die noodlottige nacht drongen groepen Ustashi die voor dat speciale doel onder leiding van de plaatselijke Ustashi en hoofden van politie vanuit het hoofdkwartier te Zagreb waren afgezonden, de huizen van de meest vooraanstaanden in Dubrovnik, Trebinje, Mostar, Livno, Glina, Gospic, Banja Luka, Metkovic en andere plaatsen binnen en arresteerden in elke plaats acht tot tien van de voornaamste Serviërs, brachten hen naar de buitenwijken van de steden en doodden hen zonder enige vorm van proces. Hun lichamen wierpen zij in de rivieren en beken in de nabijheid, of in putten die veel voorkomen in die streken. Geen enkel lijk werd begraven.

Het spreek haast vanzelf dat de Serviërs nimmer verwacht hadden, zo zonder in staat van beschuldiging te zijn gesteld of zonder vorm van proces vermoord te zullen worden en zouden procesmatig onschuldig zijn gebleken. Het volk werd met paniek bevangen en het scheen, dat de Ustashi daarop wachtte. Het staat nu als een paal boven water, dat de bevelen voor deze moorden afkomstig waren van de hoofdkwartieren van

de Opper Ustashi in Zagreb en dat zij persoonlijk door Pavelich en soms op speciaal verzoek van de Kroatische leiders Artukovich, Budak en anderen werden uitgevaardigd.

Deze eerste massa-moorden waren bedoeld om de Servische bevolking in de plaatsen waar ze te talrijk of in de meerderheid was in één slag uit de weg te ruimen. Aanvankelijk werd de bevolking in de dorpen en op het platteland niet lastig gevallen. liet is te betreuren, dat de Serven het volle gewicht van het gevaar waarvoor zij zich zo plotseling geplaatst zagen niet beseften en dat zij, in de hoop dat de Ustashi met de eerste massa-moorden tevreden zouden zijn, niet op grote schaal pogingen tot ontvluchting deden.

Echter, reeds drie weken na de eerste pogrom, op 24 juni 1941, begon de grote afslachting. Het was juist een paar dagen voor de traditionele Servische feestdag "Vidov-Dan": de Ustashi maakten openlijke toespelingen, dat de Serven de komende Vidov-Dan-dag lang zou heugen.

9. Wij komen nu toe aan de geraffineerde trouweloosheid van de Ustashi.

In de officiële Gezette van 22 juni 1941 werd een decreet van het Staatshoofd Pavelich gepubliceerd, welk decreet zowel door de radio werd omgeroepen als van de kansels in de Roomse kerken afgekondigd, dat een ieder die schuldig bevonden werd aan enigerlei misdaad jegens een burger van de Kroatische staat zeer streng zou worden gestraft.

Tegelijkertijd kreeg de Ustashi-organisatie in heel Kroatië, van het hoofdkwartier van Pavelich uit, in code gestelde instructies om over te gaan tot meedogenloze massa-executies van de Serviërs in de eerstvolgende dagen inclusief de feestdag Vidov-Dan, de 28e juni.

Tijdens deze beslissende, noodlottige periode, tussen 24 en 28 juni, werden in Bosnië, **Herzegovina, Dahnatië, Lika, Kroatië en Srem** meer dan 100.000 totaal onlaakbare Serviërs vermoord. In die dagen werden deze misdaden niet alleen gedurende de nacht maar ook op klaarlichte dag ten uitvoer gelegd.

Als wilde dieren werden de Serviërs van overal vandaan, van de straten, uit hun huizen en kantoren, van het platteland bijgedreven, in trucks naar de buitenwijken van de steden gevoerd en daar massaal afgemaakt. Zeer velen van deze ongelukkige slachtoffers moesten de vreselijkste martelingen doorstaan en zagen de dood met een zucht van verlichting tegemoet.

Te Livno werd een vooraanstaand medicus, directeur van het staatsziekenhuis, die bekend stond als iemand die zijn leven lang de verbroedering van de Server, en Kroaten voorgestaan had, met zijn vrouw en twee kinderen naar de buitenwijken der stad gebracht waar, in het bijzijn van de ouders, eerst de kinderen werden gedood. Daarna volgde de moeder die viel door een bijlslag en tenslotte werd de dokter zelf vermoord.

Van de 2000 Servische inwoners van Livno werden er meer dan 1900 afgemaakt. Slechts enige oude mannen en vrouwen en wat kinderen bleven in leven.

Te Ljubuski bleef geen enkele Serviër gespaard; allen werden afgemaakt. Onder de slachtoffers in deze stad bevond zich de vooraanstaande dr. Alexander Lukac, de gemeente-arts.

Na de Vidov-Dan massamoord heerste er ongeveer een maand betrekkelijk rust. Nu de oude Servische organisaties waren vernietigd, kerken, inrichtingen en bibliotheken ver-

brand en de intellectuele bevolkingsgroep uit de weg geruimd bleef de Servische boerenbevolking zonder leiders. De kerkelijke registers waren vernietigd zodat er geen rechtsgeldige documenten meer in het bezit der kerken zijn. Er kunnen geen kinderen gedoopt worden en geen huwelijken gesloten; de begrafenis moeten zonder kerkelijke plechtigheid plaats vinden want er zijn geen geestelijken meer in leven.

De Roomse geestelijkheid verdubbelde haar pogingen om de overgebleven Serviërs tot het Rooms-katholicisme te bekeren en beloofde het volk daarbij, dat zij door die bekering zich het leven konden redden. Op die wijze slaagden zij erin een 30 % van de overgebleven bevolking te bekeren, maar ook deze bekering was voor velen van geen nut, want in de volgende golf van Ustashi-terreur werden zij toch afgemaakt.

Omstreeks 20 juli 1941 werden de pogroms en massa-executies hervat. De Ustashi besloot, de resterende Servische bevolking uit te roeien, niet alleen de mannen maar ook de vrouwen en de kinderen, in alle delen van de Onafhankelijke Kroatische Staat. Toen begonnen zij de overgebleven Serviërs naar concentratiekampen af te voeren.

In de lente van 1942 werd de actie tegen de Serviërs opnieuw verscherpt. In het bijzonder langs de rivier de Sava ditmaal; de bloedigste aanval van alle vond hier plaats in Brcko, een stad waar alle nog aanwezige Serviërs werden geëxecuteerd, ook zij die tot het rooms-katholicisme waren overgegaan.

Een der bloeddorstigste beulen van de Serviërs was een zekere Sudar, uit Lika, die jaren tevoren gepoogd had een opstand tegen de Joegoslavische regering te organiseren. Hij wilde zich wreken over de mislukking van zijn vroegere onderneming en verklaarde openlijk in Nevesinje, dat van alle Ustashi, hij het grootste aantal Serviërs eigenhandig had gedood.

Ooggetuigen hebben beëdigde verklaringen afgelegd, dat zij hem baby's uit de armen van hun moeders hebben zien sleuren en de zuigelingen bij de voetjes met kracht tegen een muur hebben zien slingeren, zodat hun hoofdjes in het bijzijn van de moeders werden verpletterd.

Hij was het ook die een groep moordenaars aanvoerde die vrouwen de borsten afsneed en levenden de ogen uitrukte. Trots pochte hij, dat hij uitgestoken ogen van Serviërs naar het hoofdkwartier der Ustashi in Zagreb had verzonden, als bewijs van zijn bloedige activiteit, want van het aantal begane moorden hingen beloningen af en extra verlofdagen.

Een zekere Zorko doodde eigenhandig negentig vooraanstaande Serviërs. Later werd hij door de Italiaanse autoriteiten gearresteerd en veroordeeld wegens onrechtmatig bezit van vuurwapenen. Op hem werden acht gouden horloges gevonden die hij kennelijk zijn slachtoffers ontstolen had.

Hij werd ter dood veroordeeld maar de hele Roomse geestelijkheid kwam, samen met bisschop Missie, voor hem tussenbeide en pleitte bij de Italiaanse commandant voor het leven van deze brute misdadiger.

Hoe groot in sommige gevallen het aantal slachtoffers was kan hieruit blijken dat, daar er geen tijd was om kuilen te graven voor de geëxecuteerde slachtoffers, het heel gewoon was de lichamen in putten en rivieren te werpen.

Gedurende de maand juli 1941 lag er zo'n geweldig aantal lijken in de rivier de Neretva, - wel 15000 of meer -, dat de boten met moeite door de opgetaste lichamen heen konden komen. Vanwege deze afgrijselijke schouwtonelen weigerden de schippers met hun boten langer de rivier te bevaren. Later werden de lijken naar zee afgevoerd.

Eén voorbeeld van deze in de geschiedenis van de beschaving weergalozе bruutheid is

opgetekend uit het beëdigde getuigenis van verscheidene ooggetuigen van de volgende gebeurtenis. Te Nevesinje arresteerden de Ustashi een gehele Servische familie, bestaande uit vader, moeder en vier kinderen. De moeder en de kinderen werden van de vader gescheiden.

Zeven volle dagen werden zij gekweld door honger en dorst. Toen brachten zij de moeder en de kinderen een flink stuk gebraden vlees en volop water om te drinken. Deze ongelukkigen waren zo uitgehongerd dat zij het gehele stuk vlees opaten en toen vertelden de Ustashi hun dat zij het vlees van hun man en vader hadden opgegeten.

10. Getuigenis van een betrouwbaar ooggetuige

In januari 1942 werden de moordpartijen weer opgevat in het district Dvor, welke streek bij de eerste golf gespaard was; en ook rondom Nova Gradiska, welke plaats tot dan toe nagenoeg onaangetast was gebleven. De Serviërs in het gehele Onafhankelijke Kroatië werden onbarmhartig mishandeld en vervolgd.

Lazo Durman werd doorstoken met een speer. Ongeboren kinderen werden uit de schoot van zwangere vrouwen gescheurd, hetgeen aan Mileva Zozevich, uit Sabandza, overkwam.

De borstkassen van onschuldigen werden verbrand en kokend water over hen uitgegoten.

Kleine jongens weiden op een heet vuur geplaatst, hun ogen uitgestoken, hun oren afgesneden, spijkers in hun hoofd geslagen en armen en benen afgesneden.

De baarden van geestelijken werden met huid en al afgerukt, mannen werden langs de weg gesleept terwijl ze aan trucks gebonden waren; hun armen en benen werden gebroken.

Mensen werden als dieren afgeslacht, machinegeweren werden op hen afgevuurd; sommigen werden levend begraven, terwijl anderen in diepe putten werden geworpen en bommen op hen werden neergesmeten.

Onschuldigen werden verbrand in huizen en kerken.

De kinderen werden de ledematen afgerukt, hun hoofdjes tegen de muren verpletterd, zij werden in het vuur geworpen, in vaten met kokende vloeistof, in kalk.

Honderden werden gedood op het altaar in de kerk en duizenden vermoord in de kerk van Glina.

Vrouwen, meisjes en minderjarigen werden bruto aangevallen en naar de kampen van de Ustashi gesleept om als prostitués te dienen, waarna zij gedood werden; moeders werden verkracht in het bijzijn van hun dochters, dochters in de aanwezigheid van hun moeders en zelfs in de kerken vonden deze verkrachtingen plaats.

Een zoon werd gedwongen zijn eigen moeder te verkrachten (het geval van Olga Kepliya, uit Glinytog Kuta).

Ongeveer 100.000 Serviërs werden in Bachka gedood door de Hongaren, maar zonder dat zij aan langdurige martelingen werden blootgesteld.

Nog pas, op 21 januari 1942, werden weer duizenden gedood in Novi Sad en andere plaatsen. Sommige Italianen namen foto's van Ustashi die om hun middel guirlandes hadden hangen van mensentongen en ogen van de ongelukkige Serviërs.

De Italianen fotografeerden ook de Ustashi van Pavelich, die een grote schaal droegen bevattende verscheidene ponden mensenogen van de gemartelde en vermoordde Servische bevolking.

Nimmer tevoren is in de geschiedenis of gedurende de oorlog op een volk zo'n

bruutheid en wreedheid uitgeoefend als aan de Serviërs.²

Gedurende deze ongelofelijke moordpartijen in huizen en openbare gebouwen werden ook vele Serviërs en Joden naar de begraafplaatsen of de oever van de Donau gebracht om daar te worden geëxecuteerd. In groepen van vier werden de slachtoffers naakt uitgestroopt en vermoord. Sommigen werden levend in het ijskoude water geduwd door speciaal daarvoor gemaakte gaten in het ijs.

De tonelen waren schrikwekkend.

Het was bitter koud. De kinderen in de leeftijd van vijf tot vijftien jaar aarzelden zich te ontkleden, maar de Hongaren rukten hun de kleren van het lijf en porden ze met hun bajonetten aan. Vervolgens grepen zij de onnozele slachtoffers met één hand beet en verpletterden hun hoofd met de kolven van hun revolvers.

Er waren voorbeelden van moeders, die zich naakt en met gebonden handen op hun kind wierpen, om hen in een laatste wanhoopspoging met hun eigen lichamen te beschermen.

11. De golf van bloedige terreur

Van begin mei 1941 af werd de bloedige terreur over het gehele gebied van de Onafhankelijke Staat Kroatië met beangstigende haast verscherpt.

De eerste slag viel op Banija, de meest Servische streek van Kroatië. Deze bevolking had een sterk nationaal bewustzijn, want zij hadden de eeuwen door aan de druk van de Oostenrijkse methoden tot volksvermenging weerstand geboden en hun Servisch politieke bewustzijn tijdens de oorlog opnieuw bewezen door duizenden en nog eens duizenden vrijwilligers te leveren. Zij waren de eersten die naar het slachthuis zouden worden geleid.

Glina was de eerste plaats van de eindeloze rij van Servische nederzettingen in Kroatië die de verschrikkelijke beestachtigheid van de Ustashi te verduren kregen. Op een nacht in begin mei 1941 bestormden de Ustashi de plaats. Zij verzamelden alle manspersonen boven de vijftien jaar, dreven ze in vrachtwagens de stad uit en doodden ze allen met geweren, messen en voorhamers. Daar vielen er meer dan 600.

De dagen die volgden betekenden de dood voor de Serviërs in het gehele district.

De Ustashi plachten de Servische dorpen binnen te komen en de Servische Boeren op te trommelen onder een onschuldig voorwendsel, b.v. dat er bekendmakingen zouden worden gedaan. Dan kwamen de mensen verschrikt en ongewapend, niets kwaads vermoedend, van alle kanten naar de slachtplaats. En die bloedige tragedie werd dan verscheidene dagen voortgezet.

Volgens authentieke statistieken is berekend dat daar op die wijze 120.000 Serviërs werden gedood.

Weinige dagen later was Glina weer het middelpunt van de moordpartijen. Door geweld of onder een of ander voorwendsel verzamelden de Ustashi weer verscheidene duizenden Serviërs. De gevangenen en scholen waren overvol.

Iedere nacht werden zo'n 500 tot 600 Serviërs afgevoerd naar de Servische kerk. Op de galerij in het koor zaten de officiële vertegenwoordigers van de burgerlijke autoriteiten. In het schip van de kerk kwamen dan de beulen van de Ustashi in actie.

Tien tot twintig man gingen te werk met zoeklichten in de ene hand en een mes in de andere. Verscheidene nachten lang duurden deze afslachtingen met onverminderde

² De schrijfster kent toch de geschiedenis niet goed, van de Hoer die dronken is van het bloed der heiligen ... Haar eigen Ierse geschiedenis b.v. spreekt ook boekdelen!

woede voort, volgens het verschrikkelijk getuigenis van één der beulen, Hilmija Berberovich, die later in Belgrado werd aangetroffen en een beëdigd getuigenis gaf. Maanden duurde deze bloedige orgie; geen dorp werd ongedeerd gelaten.

Na de moordpartijen volgden plundering en brandschatting van gehele dorpen. Er bleef geen Servische kerk over. Niemand kreeg genade, zelfs de vrouwen en kinderen niet.

Wat gebeurde in het dorp Susnjari vindt in de geschiedenis zijn weerga niet:

Nadat de Ustashi bijna alle leven in het dorp gedood hadden voerden zij nog een twintigtal kinderen van omstreeks tien jaar naar buiten en bonden ze vast aan een grote schuur met het gelaat naar buiten gekeerd. Zij staken de schuur in brand. De vlammen likten gretig aan hun prooi en de ongelukkigen werden in vuur gehuld. Des morgens lagen de onnozele stakkers in de puinhopen met verschrikkelijk verbrande lichamen, maar nog niet helemaal dood. Nog werden zij door de Ustashi gejojerd met messen tot de dood hen van hun onbeschrijfelijke martelingen verlost. Toen zij deze gruwelen hoorden vloten de overgebleven Serviërs naar het gebergte om het naakte leven te redden.

Terzelfder tijd of wat later begon er een bloedige vervolging van alle Serviërs in het district Vrgin Most waar ongeveer 3000 Serviërs werden afgeslacht op 3 augustus 1941. Zij waren uit alle dorpen rondom bijeen geroepen om tot het Roomse geloof te worden bekeerd. De autoriteiten hadden ze onder dit voorwendsel opgeroepen.

Diezelfde dag pakten de Ustashi alle Serviërs op uit Topusko en omgeving en maakten er verscheidene duizenden af gedurende verscheidene nachten in de kerk, evenals in Glina. En zo ging het voort, in de dorpen, in de velden, langs de kanten van de wegen. Een klein gedeelte slaagde erin naar het gebergte te ontkomen. De dorpen werden geplunderd en met de grond gelijk gemaakt.

Op 29 juli 1941 arriveerde in het district Vojnic een hoofd van de Ustashi-politie uit Zagreb, die met een sterke afdeling drieduizend Serviërs bijeendreef uit de dorpen binnen zijn bereik.

Allen werden gedood bij een dorpsmolen, maar door een gril van het lot³ was er één overlevende, die een getuigenis aflegde van de gruwelijke wreedheden, die aan de slachtpartij voorafgingen. Daarop volgde de massamoord op de inwoners van alle dorpen.

In het dorp Svinjica was de bloedige orgie al op 20 april 1941 begonnen. Hier grepen de Ustashi een geestelijke, Ba- bic, martelden hem en begroeven hem tot zijn middel recht op in de grond Deze marteldood na verscheidene uren, bespaarde hem verdere ongehoorde foltering.

Met dezelfde methoden verwoestte de orgie van razernij der Ustashi het gehele dorp en maakte allen die Serviërs waren af. Voedsel dat door de boeren was opgespaard werd uit de huizen meegenomen en weggevoerd.

De vrouwen en kinderen werden achtergelaten maar de mannen werden naar Zemun gevoerd waar zij die tot werken in staat waren naar Duitsland werden getransporteerd, terwijl de overigen eenvoudig werden afgemaakt.

Kinderen werden van hun moeders gescheiden en naar een concentratiekamp bij Zagreb gestuurd, blijkbaar om er een nieuw soort Ianitsjaren⁴ van te maken. In het district Petrinja werd de moord op de Serviërs door de plaatselijke Ustashi uitgevoerd zonder enige hulp van buiten. Op de gebruikelijke wijze werden de lieden uit nabij

³ Lees, in de rechtvaardige Voorzienigheid Gods.

⁴ Christenknapen, door de Turken gevormd tot dweepzieke mahomedaanse keurtroepen.

gelegen dorpen bijeengebracht en geëxecuteerd, zodat zich kerkhof naast kerkhof vormde. Degenen die er niet in slaagden de bossen in te vluchten werden geliquideerd of naar concentratiekampen gestuurd als die in het district Kostajnica.

De martelaarsdood van de geestelijke Branko Dobsavjevich uit Valjun was het begin van een lange lijst bloedige offers. De Ustashi die uit Bosnië waren gekomen, en lieden uit Cetinje Grad doodden eerst de zoon van de predikant, in zijn tegenwoordigheid.

De ongelukkige vader moest toen eerst de begrafenisplechtigheid van zijn eigen zoon leiden, waarna de Ustashi hem gruwelijk folterden en ten slotte ook ter dood brachten.

Daarna werden massa-executies der Serviërs in verscheidene plaatsen aangevangen in de Servische kerken in Kladusa, Valjun en andere plaatsen. Plundering, brandschatting en gewelddadige vernieling volgden.

In Sisak werd op de meest beestachtige wijze de fabrikant Milos Teslich gedood, die letterlijk in stukken werd gehakt. De Ustashi verlustigden zich hierover en lieten zich zelfs bij hun dode slachtoffer fotograferen.

In Gracac werden met documenten gestaafde bewijzen gevonden van de gruwelijkste van alle misdaden in deze stad.

Behalve de massa-executies van de Serviërs bedreven de Ustashi daar, evenals in andere delen, ongehoorde misdaden. Zo werd een dokter, Dr. Torbica, levend in stukken gesneden.

De Ustashi goten zout in zijn wonden onder voorwendsel dat zij een "operatie" uitvoerden.

In de hoofdkwartieren der Ustashi werden honderden Serviërs, vrouwen en kinderen, gevangen gehouden en vreselijk gemarteld. Zij gaven de vrouwen voedsel dat hen argwanend maakte. Eerst werden hun gekookte ingewanden gegeven, maar later werd hun gekookt vlees aangeboden; aan de benen konden zij zien dat zij het vlees van hun eigen kinderen aten.

Na foltering werden levenden en doden in een put geworpen die bekend staat als "Tucica". Een paar dagen later redden enige Italiaanse soldaten een der slachtoffers, die nog leefde, uit deze put. Hij lag daar vastgebonden aan een hoop lichamen. Door de vreselijke pijn door dat zowel zijn armen als zijn benen gebroken waren had hij zijn mouwen opgekauwd. Het is een zeldzaam wonder hoe hij in leven bleef en gered werd.

Een lange reeks van verschrikkelijke misdaden vormden het voorspel tot de wrede moord op bisschop Platon en de priester Subotich. Dit geschiedde in Bosanska Krajina. Na beestachtige martelingen zoals het uittrekken van baarden en het aanleggen van vuur op de borstkassen werden zij vermoord en in de rivier de Vrbas geworpen. Deze spoelde later hun verminkte lijken aan.

In Banja Luka teisterde de "stozernik" (officier der Ustashi) Dr. Victor Gutic de stedelijke bevolking verschrikkelijk. Deze heeft zich zeker onderscheiden als één van de bloeddorstigsten van alle Ustashi, op Eugen Kvaternik na. In het openbaar, op bijeenkomsten, placht hij het afslachten van de Serviërs te bevelen en beloningen aan te kondigen voor alle hoofden van Serviërs die hem gebracht werden.

Massamoord, deportaties, plundering, brandstichting, afpersing, verkrachting en alle mogelijke misdaden en gruwelijkheden kenmerken de activiteiten van Gutic in Banja Luka en in geheel Bosanska Krajina.

Eén voorbeeld van uitzonderlijke barbaarsheid uit Kladanj: Daar werden meer dan

honderd Serviërs door de Ustashi geïnterneerd in een kleine gevangenis. Als gevolg van de hitte werden er mannen bewusteloos. Zij waren daar verscheidene dagen zonder voedsel of water. Wat daarop volgde aan menselijke ellende, wreedheid en beestachtigheid kan in dit verslag niet openlijk worden beschreven.

In Tuzla sloegen de Ustashi spijkers in een kolossale ton, wierpen er zekere Servische gevangenen in en rolden het gevaarte om en om terwijl het bloed er in stromen uit gutste.

12. Deportaties

In de nachten van 4 en 5 juli 1941 gingen patrouilles Ustashi de Servische huizen in Zagreb rond. Er werd bevolen dat alle gezinnen zich moesten gereed maken om binnen tien minuten te vertrekken. Bijzonder werd er de nadruk op gelegd dat zij hun geld en kostbaarheden moesten meenemen. Die gezinnen werden in vrachtwagens vervoerd naar het stadhuis van Zagreb. Daar werden hun alle kostbaarheden en al hun geld afgenomen op 500 dinar per persoon na.

In de loop van de eerste nacht waren op die wijze ongeveer 200 families opgehaald. Hun huizen werden verzegeld maar niet dan nadat zij door de Ustashi geplunderd waren. Alleen de naakte houten wanden bleven over. De gehele roof werd later bij opbod verkocht en de opbrengst werd door de Ustashi in de zak gestoken.

De eerste groep die werd gedeporteerd had het geluk om direct per trein door Bosnië naar Servië te worden getransporteerd. De volgende nacht werd een nieuwe groep uit de huizen opgejaagd en dat ging zo door tot geheel Zagreb van Serviërs was gezuiverd. Alleen ging het er met de gedeporteerden nu erger aan toe. In plaats dat zij rechtstreeks naar Servië werden gezonden, werden sommige groepen naar een concentratiekamp gestuurd in Caprag. Daar moesten zij doorgaans twee of drie weken wachten op vrachtwagens om hen naar Servië te vervoeren.

Hun behandeling was buitengewoon wreed - doelloze dwangarbeid, slecht voedsel en slechte slaapgelegenheden, hoewel er gelukkig geen moordpartijen plaats vonden. In dat kamp, dat tot achter in 1942 in gebruik was, werden Serviërs, en in het bijzonder "geestelijken" uit alle delen van de Onafhankelijke Kroatische Staat, gebracht.

Uit de overige delen van deze staat werden de gedeporteerden bijeengebracht in het concentratiekamp Slav. Pozega. Daar stonden achtergebleven legerloodsen die goed van pas kwamen. Hun behandeling was zeer veel ruwer - dwangarbeid, slechter eten en mishandelingen elke dag.

Op één nacht werden alle gedeporteerden uit Doboij, 490 in getal, in de nabijgelegen wouden geëxecuteerd. Die daad vertegenwoordigt het toppunt van sadisme en liep uit op een verschrikkelijke plundering.

VMSI: 6 april 1941 waren er in Zagreb ongeveer 15.000 Serviërs. Hiervan waren er een duizend zelfstandige zakenlieden, de overigen in overheidsdienst of particuliere werknemers en ambachtslieden uit de middenstand. Door deze deportaties vielen zowel onroerende als roerende goederen, uitgestrekte landerijen en waardevolle papieren in de handen der Ustashi. Daarin waren voorraden begrepen ter waarde van meer dan tien miljoen dollar. Als alles kon worden berekend zou de totale waarde alleen in de stad Zagreb fabelachtig zijn.

Maar ook vele steden en dorpen werden op gelijke wijze geplunderd en leeggeroofd. De Servische eigendommen werden voor het grootste deel door de plunders behouden, maar veel werd voor een appel en een ei verkocht of geschonken aan

bepaalde Ustashi die zich onderscheiden hadden. Een groot deel van de buit werd ingepalmd door speciaal aangestelde "ontvangers" die voor liquidatie bestemde ondernemingen van Serviërs overnamen.

12a. De kampen

Jasenovac was één van de verschrikkelijkste plaatsen van kwellingen en executies. Daar arriveerden de overgeblevenen uit de kampen van Gospit en Koprivnica, terwijl er dagelijks uit alle delen nieuwe groepen aankwamen. Eerst waren de kampen op drie verschillende plaatsen gevestigd. Een was gevestigd in Jasenovac zelf, in de steenfabriek; de tweede lag links van de hoofdweg naar Novska en de derde in het dorp Krapje, vijf km. verder.

De commandant van de beide laatste kampen was een officier van de Ustashi, Lubaric, en de commandant van het kamp te Jasenovac was een zekere Ljubo Milos, een luitenant der Ustashi, geboortig uit Herzegovina.

Wat de weinige gelukkigen, die er in slaagden te ontkomen, daar gezien en doorstaan hebben gaat alle fantasie of verbeelding te boven.

De gevangenen moesten vreselijk inspannend werk verrichten in de waterkrachtcentrales, arbeid op topsnelheid boven hun krachten, van de vroege ochtend tot laat in de avond. Het voedsel bestond uit één gekookte aardappel van tijd tot tijd, of dunne pap. Zij werden voortdurend geslagen, geknuppeld en gemarteld terwijl de dood hen op de hielen zat.

De Ustashi maakten de Serviërs zowel in groepen als apart af, dag en nacht, waarbij zij alle mogelijke martelmethoden toepasten; met machinegeweren, karabijnen, revolvers, messen, bijlen en hamers.

Om munitie te sparen plachten de Ustashi bepaalde groepen Serviërs naar de loeiende ovens van de steenfabrieken te slepen. Daar werd iedere man, één voor één, met een hamer bewusteloos geslagen en daarna levend in de laaiende gloed geworpen.

Anderen weer werden geslacht langs de oevers van de rivier de Sava en in het water geworpen.

Het wreedst en bloeddorstigst was Ljubo Milos. Hijzelf doodde minstens drieduizend Serviërs. Hij slachtte zijn slachtoffers met een mes en likte later hun bloed op terwijl hij spottend uitriep: "Wat zoet is het Servische bloed".

Als de verschillende groepen aankwamen placht deze Milos ieder afzonderlijk te vragen naar zijn beroep. Zodra hij er achter kwam dat een hunner een intellectueel of een stedeling was vermoordde hij hem ter plaatse. Doorgaans werden de meeste nieuw aangekomen gevangenen dadelijk gedood. Er was een ploeg doodgravers gevormd uit landlopers die de hele dag doorbrachten met het verzamelen van lijken en het begraven, waarbij de slachtoffers geheel van hun kleding werden ontdaan welke in een magazijn werd opgeslagen.

Met de herfst kwamen de koude en de overstromingen. Daar die streek onder de waterspiegel lag, waren de gevangenen gedwongen net in het water te slapen. Nu leden zij nog meer door de koude.

In onverbidde tempo kwamen er nieuwe groepen gevangenen binnen. Een groep uit Pakrac, ongeveer 100 man, kwam binnen tijdens de Roomse kerstnacht; zij waren geslagen en gemarteld vóór zij aankwamen. Op dat moment vroeg een zekere Ustashi aan Milos om hem een Serviër als Kerstcadeau te "schenken". Milos stond hem grootmoedig toe er een uit te zoeken. Aan deze Ustashi, wiens naam was Matkovich, viel een zekere Joon Divjak ten deel, de eigenaar van een restaurant in Lipik. Matkovich herinnerde zich dat Divjak hem eens, toen zijn zaak overvol was, geen

plaats kon aanbieden. Daarom werd deze Joca Divjak door Matkovich uitgekozen om een bloedig slachtoffer te worden.

Te middernacht sloegen twee Ustashi het ongelukkige slachtoffer tegen de grond. Een ging op zijn hoofd zitten, scheurde zijn jas en hemd open en begon hem langzaam met een mes in de borst te snijden. Na een half uur scheurde Matkovich het nog warme hart uit de ongelukkige Divjak.⁵

De anderen waren gedwongen om dit alles aan te zien en zelfs te lachen terwijl de ongelukkige stakker onbeschrijfelijke kwellingen leed. Wie het hoofd van dit gruwelijke toneel afwendde, werd onmiddellijk gedood.

Er was nog een afschuwelijke martelmethode, "Zica" = draad genaamd. Het had te maken met een stuk grond van tien vierkante meter omheind met prikkeldraad. Op een hoogte van iets meer dan een meter waren de draden dicht ineen gevlochten als een vogelkooi. Beneden stond water, ter hoogte van de enkel. Daarin werden diegenen geplaatst die inbreuk op de kampregels hadden gemaakt.

Hele nachten moesten deze ongelukkigen neerhurken in het water, in vreselijke koude, terwijl zij overdag dwangarbeid moesten verrichten. Dr. Oton Gravancich, een aanvoerder van de Sokol uit Zagreb, doorstond deze marteling ongeveer negen nachten en stierf tenslotte van uitputting. Vele anderen deelden dit lot, in het bijzonder Servische legerofficieren die door de Duitsers uit krijgsgevangenschap waren ontslagen om naar Kroatië terug te keren.

Berichten omtrent deze beestachtige handelingen werden wel in het buitenland vernomen. In de maand februari 1942 liep het gerucht dat een internationale commissie naar Jasenovac zou komen. De kampleiding ging druk aan de slag om het kamp "schoon te maken". Er was een soort barak die diende als ziekenboeg, hoewel zonder doktoren of medicamenten voor de patiënten. Alle patiënten werden gedood.

Er werd een nieuw hospitaal gebouwd overeenkomstig de voorschriften, met alle toebehoren en schone bedden. Andere barakken werden als kantine ingericht en naar de eis uitgerust. De overige barakken werden zo in orde gebracht dat het kamp naar het uiterlijk het aanzien van een tehuis kreeg.

De kampbewoners kregen denkbeeldige nummers en nette kleren en ook beter voedsel om te verschijnen voor de commissie die stond te komen. Daarenboven plaatsten zij bedden in de ziekenzaal en legden er gezonde mannen in om de rol van herstellende patiënten te spelen. Ten laatste kwam de "commissie" en ging weer heen, tevreden over de toestanden. Daarna werd alles weer op de oude voet gebracht.

Het is niet mogelijk juiste getallen te noemen van de gruwelen, want geen enkele der overlevenden kon een volledig overzicht krijgen van wat er voorviel en van het aantal mensen die er kwamen om er nimmer meer weg te gaan. Voorzichtige berekeningen ramen dat bijna 40.000 Serviërs hun dood in Jasenovac vonden.

13. Het memorandum van de Servische Orthodoxe Kerk.

Aangeboden aan Generaal Dankelman, opperbevelhebber van de Strijdkrachten in Servië in Augustus 1941.

"Excellentie,

Het benauwende nieuws dat wij dagelijks ontvangen over de gruwelen die jegens de

⁵ Het boek bevat een foto van deze gruweldaad.

onbeschermd Servische bevolking in de Kroatische Staat in het algemeen en in de Servische provincies Lika, Srem, Bosnië en Herzegovina in het bijzonder worden begaan dwingt ons deze misdaden onder de aandacht te brengen van uw Excellentie als de vertegenwoordiger van het Duitse leger in het bezette Servië, als een vertegenwoordiger van het Duitse volk, en als mens ...

Direct al toen de Kroatische Staat in het leven was geroepen is er gewag gemaakt van de vervolging van het Servische volk - in martelingen, moord en roof - hoewel in wat mindere mate toen de Duitse troepen in verscheidene delen van Kroatië waren gelegerd en de commandanten van de Duitse garnizoenen, als soldaat en als mens trachtten de dierlijke instincten van de Kroatische regeerders en hun medeplichtigen tegen te gaan en te beteugelen. Maar desondanks werden er misdaden bedreven waarvan de aard de weerspiegeling is van een absoluut meedogenloze en sadistische geest.

Mensen werden op de meest onmeedogende wijze vermoord na uiterst wrede martelingen zoals het uitsteken van ogen, het afsnijden van oren, neuzen en geslachtsdelen, of het kruisigen aan de deurposten van hun huizen en het folteren volgens allerlei onbeschrijflijke methoden die alleen door krankzinnigheid of barbaarsheid kunnen zijn uitgedacht.

De Kroatische ministers Dr. Mile Budak Dr. Milovan Zanich, Dr. Mirko Puk en Dr. Victor Gutich probeerden in werkelijkheid elkander te overtreffen in het ophitsen van hun mede-Kroaten tegen de Serviërs en in het opwekken in de Kroatische sadisten van hun dierlijke instincten.

Deze ministers hebben openlijk verklaard dat zij de vermoording van een derde deel van de Servische bevolking zouden bewerkstelligen, dat zij een derde deel uit Kroatië zouden verbannen en dat zij het resterende derde gedeelte tot het rooms-katholicisme zouden bekeren en zo meer dan twee miljoen Serviërs in de Kroatische Staat zouden uitschakelen.

Deze verklaringen van de bovengenoemde Kroatische ministers werden in daden omgezet en de Serviërs werden in massa naar concentratiekampen gedreven. Sommigen werden van het grondgebied van de Kroatische Staat verdreven en tegelijkertijd begonnen de meedogenloze moorden op Servische mannen, vrouwen en kinderen.

De Servische geestelijkheid en hun gezinnen werden gedwongen hun huizen te verlaten, en uitgeroeid; de Servische kerken en kloosters werden met de grond gelijk gemaakt en verbrand; de registers die door kerkelijke instellingen waren gehouden werden verbeurd verklaard en overgeleverd aan Roomse priesters; de Serviërs werden gedwongen hun Orthodoxe geloof vaarwel te zeggen en het rooms-katholicisme te omhelzen. Aan al deze misdaden - het moet helaas gezegd worden - nam de Roomse priesterschap ook deel.

Excellentie:

Het Servische volk dat eeuwenlang de eer van zijn naam heeft verdedigd en de schrikkelijkste kwellingen heeft verduurd of voor zijn heilig geloof is gestorven, kon bij deze gruwelen niet lijdelijk toezien maar was gedwongen, hoewel geheel ongewapend, op te staan ter verdediging niet alleen van het eigen leven maar ook van dat van zijn geliefden, alsook ter verdediging van hun geloof en hun eigendommen. Dit rechtvaardigde de noodzakelijke tegenstand van de zijde van het Servische volk dat zich verspreidde over Herzegovina, Bosnië en Lika, welk verzet de Kroatische regeerders thans doodverven als een communistische beweging, door zulk een leugen trachten zij tegenover de beschaafde wereld en in het bijzonder tegenover het Duitse volk dat haar afkeuring over hun gedrag en misdaden is begonnen kenbaar te maken

hun onmenselijke gruwelen te rechtvaardigen.

Het Servische volk is zeer godsdienstig en heeft een sterk nationaal bewustzijn en hebben beide gevoelens bewezen in een eeuwenlange strijd tot op deze dag. Het Servische volk is in overgrote meerderheid (90%) een boerenbevolking met patriarchale trekken en heeft daarom nimmer iets gemeen gehad en nog niet met het communisme of met de ideeën van het proletariaat der industrie.

Het is daarom een weloverwogen valse voorstelling om dit verzet van het Servische volk tegen de afschuwelijke aanvallen van de Ustashi als een communistische beweging onder de Serviërs te karakteriseren.

14. Folteringen

Boven en behalve de martelingen waaraan alle Serviërs onderworpen waren - want zeldzaam zijn de gevallen waarin moorden werden bedreven zonder voorafgaande folteringen en mishandelingen, meedogenloze afranselingen, het afsnijden van lichaamsdelen, het uitsteken van ogen of het breken van armen en ledematen en dergelijke - willen wij melding maken van een paar kenmerkende gevallen:

... (50). In Petrovo Selo waar de boeren van Brodski Slotnik werden vermoord, zoals beschreven is in par. 38, werden de slachtoffers wreed gefolterd vóór zij vermoord werden. De armen van deze ongelukkigen werden gebroken, zij werden bekogeld met stenen en terwijl zij door deze schrikwekkende verminking in een hartverscheurende doodstrijd waren werden zij door dum-dum kogels afgemaakt.

(51). Er waren voorbeelden van slachtoffers die met uitwerpselen werden besmeurd terwijl andere slachtoffers met de punt van de bajonet gedwongen werden hun lichamen af te likken. Het verpletteren van de hoofden der slachtoffers met ijzeren staven of het bewusteloos slaan met zakken gevuld met stenen waren andere methoden die werden aangewend.

De boer Popovich moest het omdraaien der testikels verdragen.

In de gevangenis Nova Gradiska werd een zekere Mirko Trninich, een inwoner van dezelfde stad, afgeranseld en stierf daaraan. Even voor hij stierf vertelde hij aan een ander slachtoffer, dat daarna wist te ontsnappen, dat elke avond tussen 11 en 12 uur een groep Kroaten de gevangenis mocht binnenkomen en dat de hoofdciplier Koran dan zijn schijnwerper op een van de slachtoffers liet vallen.

Deze sadisten besprongen dan hun slachtoffer en sleepten hem naar een afgezonderde cel waar zij hem met zakken met stenen sloegen. Deze Trninich echter was buitengewoon sterk en bood weerstand. Daarop vielen ongeveer 16 Ustashi met vereende krachten op hem aan en sloegen hem zo, dat er geen plek op zijn lichaam zonder letsel bleef. De zegsman berichtte, dat op deze wijze Protich, de eigenaar van een café, een boer genaamd Gavro Kovacevich en nog een jonge man werden gedood. Op dezelfde wijze werd Dr. Galski, een procureur, gekweld en gedood.

(52). In de garnizoensgevangenis van Osek werden op bevel van de Ustashi Matijkovich, (Mataeiovich) een vroegere arbeider in een leerlooierij, de gearresteerde Serviërs op de volgende wijze gemarteld: Er werden naalden onder hun nagels gestoken, zij werden op banken vastgebonden en met houten stokken geslagen. Terwijl zij zo vastgebonden lagen werden hun benen uit elkander getrokken, hetgeen hun een vreselijke pijn veroorzaakte. Anderen werden gedwongen op de Servische vlag te spuwen, deze met hun tanden te verscheuren en op te eten. Terwijl de slachtoffers hiermee bezig waren ontvingen zij slagen op hoofd en lichaam. De ongelukkigen

werden ook gedwongen barrevoets over prikkeldraad te lopen dat over een plank was gespannen. Op het hoofd van sommigen plaatsten zij een doornenkroon en drukten daarna de doornen in hun hoofd zodat zij overvloedig bloedden. Zij kregen slechts heel zelden voedsel en nog minder vaak drinken.

Als gevolg van deze mishandeling werden sommige slachtoffers blind en begonnen flauw te vallen. Dan werd hun 200 gram brood gegeven. Het voedsel dat sommigen van thuis plachten te ontvangen aten de Ustashi zelf op. De geestelijken werden gedwongen de latrines met hun handen schoon te maken en het vuilnis werd hun in het gezicht geworpen.

(53). In de buurt van Gracac werd Dr. Veljko Torbica, een arts, vermoord. De Ustashi maakten met een mes diepe sneden in zijn borst en duwden zout in deze wonden en terwijl zij de wonden hechtten vroegen zij hun slachtoffer: - Dokter, is de operatie geslaagd? -

(54). Milos Teslich, een industrieel uit Sisak, werd op een bijzonder beestachtige manier gemarteld. De rivier de Sava spoelde zijn lichaam op de oever met uitgestoken ogen, een afgrijselijk verminkt gelaat en de borstkas wijd open gesneden. Verscheidene Ustashi hadden zich laten fotograferen terwijl zij, met een glimlach op hun gezicht, om het lichaam van hun slachtoffer stonden.

(55). Te Basanska Kostajnica werden de slachtoffers levend gekruisigd door hen met hun handen en voeten aan de deurposten van hun huizen te spijkeren; na wrede martelingen werden zij met messteken gedood.

(56). In het dorp Otoci in de buurt van Krupa, werden de vrouw van Stojan Stopar en zijn twee dochters verkracht, vermoord en daarna in de rivier geworpen. Er waren ook gevallen van het levend begraven van slachtoffers, wat door verscheidene Kroaten werd toegegeven.

(57). Te Banja Luka werd Nikola Curcija, een koopman, op een ijselijke manier vermoord. Nadat hij eerst aan onbeschrijfelijke martelingen was blootgesteld werden hem de ogen uitgestoken, werden zijn geslachtsorganen afgesneden, zijn armen en benen afgerukt en daarna werd hij dood geslagen en gestenigd. Gedwongen bekering van Servisch-Orthodoxen tot het Rooms-Katholicisme en verwoesting van hun kerken

(61). Van het begin af aan hebben de Ustashi-autoriteiten een terreursysteem ingevoerd door middel waarvan zij vele orthodoxe Serviërs dwongen over te gaan tot het Roomse geloof. De nauwe samenwerking tussen de Roomse Kerk en de Ustashi-autoriteiten is welbekend, hetgeen ook bewezen wordt door het feit dat er onder de officieren der Ustashi een groot aantal Roomse priesters zijn.

De eerste vreesaanjaging met bekering tot het Roomse geloof was gericht tegen de regeringsambtenaren; zij kregen de stille wenk dat alleen zij in dienst van de Kroatische Staat zouden kunnen blijven die het Roomse geloof zouden omhelzen, maar in werkelijkheid was dit maar een list. Terwijl ze op deze wijze het Servische volk van hun geestelijken beroofden dwongen zij de Orthodoxen over te gaan tot de Roomse ceremonieën.

Volgens het getuigenis van de eerwaarde Janko Vejakovich, pastor van Grbovich, voerden daar de Roomse priesters de gewapende Ustashi aan bij het sluiten van

Orthodoxe kerken en de verbeurdverklaring van de kerkelijke registers en ook bij de plundering van alle kerkschatten. Te Banja Luka werd een officieel bevel uitgevaardigd, dat alle Orthodoxe kerkelijke registers (van huwelijken, dopen en begrafenissen etc.) op staande voet aan de Roomse parochies moesten worden uitgeleverd, welke order later tot het gehele gebied van de vroegere Kroatische provincie werd uitgebreid. Roomse priesters namen bezit van het Servische bisschoppelijke verblijf te Pakrac en sloten en verzegelden de cathedraal, hetgeen allemaal gebeurde op 12 april 1941.

Dit alles werd uitgevoerd in overeenstemming met de plannen van de Kroatische Staatsbeambten, hetgeen blijkt uit een toespraak door Dr. Victor Gutic, een hoge Ustashi officier in Banja Luka, op 9 juli 1941 gehouden te Prnjavor.

Dr. Gutic zei in die rede op die dag o.a.:

In deze streek zijn drie kerken welke van het Kroatische volk waren afgenomen; een daarvan staat in Prnjavor. Morgen zult gij er bezit van nemen en daarop een bord aanbrengen: - Kroatische Kerkzaal - Gij die behoort tot het orthodoxe geloof moet onmiddellijk het Roomse geloof aannemen, zodat ik in dit opzicht geen speciale maatregelen behoef te nemen. En wat dit Servische nest in P. aangaat, ik beloof u dat ik hier zal terugkomen en in vierentwintig uur opruimen. Ik zal doden en gij zult mij volgen. (Kennelijk doelde Dr. Gutic op de drie Russisch-Orthodoxe kerken die gelegen waren binnen het in zijn rede genoemde district.

In de namiddag van de 10e juli 1941 werd de Servische-Orthodoxe geestelijke in Prnjavor uit zijn woning gesmeten, zijn kerk werd verbeurd verklaard en aan de kerk werd een groot bord aangebracht: "Kroatische kerkzaal".

Niet lang tevoren had Mile Budak, ook een hoge Ustashi-officier, openlijk verklaard, dat op het grondgebied van de Onafhankelijke Kroatische Staat slechts twee godsdiensten mochten worden erkend, te weten de Roomse en de mohammedaanse, hetgeen betekende dat de Orthodoxe religie niet langer zou worden geduld."

15. Opstand tegen het Ustashi-bewind

(65). De hiervoor beschreven beestachtigheden van de Kroaten - martelingen en vermoording van mannen, vrouwen en kinderen, gedwongen bekeringen, verbrandingen van gebouwen, kerken, dorpen en steden, reeds van 27 juni 1941 af - werden door de Serven in Kroatië verdragen in de hoop, dat er op de een of andere wijze een einde aan zulke moordpartijen en kwellingen zou komen. Het ging echter elke dag van kwaad tot erger.

Beroofd van de bescherming door enigerlei wet, onderdrukt door ongehoord terrorisme, begonnen de Serven in Kroatië, op de vlucht voor een zekere dood, hun haardsteden en bezittingen te verlaten en te ontsnappen in de bergen om de wapens op te nemen ter verdediging van hun eigen leven, want dat was het enige wat hun overbleef onder deze omstandigheden.

Zó begon de beweerde "opstand der Chetniks" in Herzegovina, Bosanska, Krajina, Lika en andere delen van Kroatië waar Serviërs woonden.

De pogingen om de Serviërs uit te roeien, massamoord, broodroof en in het bijzonder deportaties uit hun eigen huizen zonder ook maar enige bezittingen, brachten deze ongelukkige lieden er noodgedwongen toe weerstand te bieden, Allen die konden ontsnappen vluchtten voor hun leven de bergen in, want zij hadden geen enkele bescherming, noch van de overheid noch van hun eigen leiders, want die waren allen

dood of verbannen.

De mensen begonnen zichzelf te helpen zo goed en zo kwaad zij konden. Zij namen de wapens op en gewapend, maar zonder voedsel en vaak zonder water moesten zij het vege lijf beschermen.

De misdaden van de kant van de Kroaten zetten deze anders eerbare, trouwe, orde- en vredelievende lieden, die altijd zeer vaderlandslievend waren geweest aan tot opstand, want hun heiligste gevoelens waren diep gekwetst. Daar alle geestelijken uitgeroeid waren zou het volk wel genoodzaakt zijn de Roomse ceremoniën aan te nemen, en dit was het toppunt van belediging voor de Serviërs.

Men begripte dat de mensen weigerden daarvan gebruik te maken en bijgevolg ophielden huwelijken te laten inzegenen, te laten dopen en andere godsdienstige ceremoniën te vervullen, met inbegrip van uitvaartdiensten. Het is duidelijk dat, door deze wijze van de Kroatische overheid de voedingsbodem voor het Bolsjewisme en de wetteloosheid in deze provincies doeltreffend wordt voorbereid.

In naam van de Servische Orthodoxe Kerk
Bisschop Valerian van Budim."

16. Een appèl van een Bulgaars rector

Een brief van een bekende rector van een Bulgaarse Theologische School, van Sophia in Bulgarije uit gericht aan de bisschop van de Duitse Protestantse Kerk in Berlijn luidt aldus:

"Eerwaarde Heer,

... Het bezit van de stoffelijke eigendommen werd overgenomen door de R. K. Kerk.

Het is allerduidelijkst dat de Roomse kerk in de Kroatische Staat samen met de Roomse geestelijkheid en leiders, de geestelijke aanstichters en in sommige gevallen de werkelijke aanvoerders bij deze vervolgingen waren, en dit alles in hun pogen om de bekering van het Servische Orthodoxe volk tot het Roomse geloof af te dwingen.

Met ditzelfde doel werden de overheidsdienaren van orthodoxe religie door gedrukte pamfletten, waarvan een exemplaar aanwezig is, gewaarschuwd dat alleen zij in Kroatische overheidsdienst zouden kunnen blijven die het Roomse geloof omhelsden.

Een R. K. weekblad geeft haar goedkeuring

Een Rooms en mohammedaans weekblad, officieel orgaan van het Roomse diocees van Sarajevo., keurt de methoden van vernietiging van de orthodoxe kerk goed daar dit is "tere ere Gods" en besluit:

"Thans is het uur gekomen dat wij Rooms en nu en voorgoed onze vooroordelen zullen afleggen tegen de revolutionaire methoden die de waarheid, de rechtvaardigheid en de eerbaarheid dienen.

De Roomse kerk is de beste opvoedster, tevens de beste prikkel tot zulke bewegingen, maar er zijn vele Rooms en, waaronder zelfs bepaalde organen van de Kerk, die in deze in hun roeping faalden.

Daarom, eens en voor altijd, moeten onzinnige tegenargumenten ophouden, daar die niet betamelijk zijn voor hen die in de dienst van Christus staan. De strijd tegen het kwaad en de rotheid zal niet gevoerd worden met handschoenen of op een mooie en edele wijze."

17. De bekentenis van een Kroatische Ustashi

(Uit het officiële stenographische verslag van het onderzoek en verhoor van Hilmija Berberovich, die, met andere Kroatische Ustashi deel nam aan de moord op de Serviërs

in de Servische kerk te Glina. Deze getuige werd door de politie van Belgrado gearresteerd op verdenking en werd geïdentificeerd als een vroegere portier, wonende Kolarchevastraat 1 in Belgrado. Hij was geboren op 15 april 1915 te Bosanski Novi; zijn ouders waren Hasan, vader, en Halina Hajtovich, moeder. De getuige was ongehuwd, van Mohammedaanse godsdienst en had een blanco strafregister.)

"In 1938 kwam ik naar Belgrado waar ik tot op heden voortdurend gewoond heb. Eerst ventte ik koopwaar langs de straat, en later werd ik aangesteld als factotum bij de Centrale Vervoer Maatschappij in Belgrado, Kolarcheva Street. Op de dag van het bombardement, 6 april 1941, was ik in Belgrado. Ik ging onmiddellijk naar mijn legerafdeling in Sisak, overeenkomstig mijn orders ingeval van oorlog, en daar meldde ik mij bij de commandant van het 44e reserve infanterie regiment. Het regiment had bevel ontvangen om naar Slavonska Pozega op te trekken. Vandaar braken we op om stellingen in te nemen in een dorp aan de buitenwijken van Pozega.

Ik herinner mij niet de juiste datum, maar ik geloof dat het de 17e of de 18e april 1941 was. Ik was pas acht dagen thuis toen ik een oproep van het militaire commando in Petrinja ontving om mij dadelijk te melden bij het militaire district aldaar. Toen ik mij meldde kreeg ik direct een uniform en daar bleef ik een maand in de kazerne waar wij gedrild werden volgens nieuwe voorschriften.

In het begin van de maand juni 1941 ontving mijn regiment bevel om naar Glina te gaan om in het district Glina rust en orde te herstellen en van de burgerbevolking alle wapens en munitie in te nemen. Vóór het vertrek van het regiment gaf de commandant, kapitein Josip Dobrich, geboren in Split, leraar van beroep, ons bevel elk huis te doorzoeken en alle gebouwen in iedere stad waar we zouden komen, zonder er op te letten of deze huizen aan orthodoxe of aan Roomse burgers toebehoorden. Hij gaf ons ook order om iedereen die zich zou verzetten, neer te schieten.

Bij aankomst in Glina voerden wij eerst het doorzoeken van de gebouwen daar uit en gingen toen naar de omliggende dorpen. Dit onderzoek duurde ongeveer 15 dagen. Toen dit was afgelopen kwamen de Ustashi uit Zagreb en Petrinja en kregen we bevel alle mannen tussen 20 en 45 jaar in de dorpen bijeen te drijven.

Tijdens deze jacht verzette zich één orthodoxe man in het dorp Cemercini en vuurde op ons. Mijn kameraad werd gewond, dus nam ik mijn geweer en doodde de aanvaller. Ik herinner mij de naam van de gedode niet. In het begin arresteerden wij de mannen, joegen ze op uit de dorpen en voerden hen naar Glina waar ze in de gevangenis van de rechtbank werden opgesloten. Zij bleven enige dagen in de gevangenis tot die vol was en toen werden de gevangenen gedood. Het doden werd op meer dan één manier uitgevoerd. Sommigen werden opgesloten in de Orthodoxe Kerk in OH- na. Ongeveer duizend personen konden in die kerk staan. Dan gaf de bevelvoerende kapitein telkens 15 man bevel het moordwerk uit te voeren.

Alvorens zij op dit karwei afgingen kregen zij alcoholische dranken, sommigen rum, anderen sterke whiskey, en als zij bedwelmd waren kregen zij messen en werden de kerk ingestuurd.

Tijdens die slachtpartijen werden buiten de kerk wachten uitgezet. Dat was nodig omdat sommige Orthodoxen probeerden in de klokkentoren te klimmen en op het kerkhof te springen. Die werden allen gedood door de wachtposten op het kerkhof. Driemaal kreeg ik bevel de orders van de commandant uit te voeren en aan het doden in de kerk mee te doen. Telkenmale gingen een paar officieren mee, Josip Dobrich en Mihajlo Cvitkovich en behalve die twee sommige officieren van de Ustashi.

Als wij de kerk binnengingen bleven de officieren bij de deur staan om ons slachtwerk gade te slaan. Het doden geschiedde door sommigen rechtstreeks met een mes in het

hart te steken en sommigen het mes langs de bals te halen, weer anderen waar we met het mes maar raakten. Als sommige Serviërs de eerste steek overleefden plachten de Ustashi zelf hen met een mes af te maken.

Tijdens dit doden brandden er geen lichten in de kerk, maar bepaalde soldaten werden aangewezen zaklantaarns vast te houden en zo licht in de ruimte te werpen. Vaak gebeurde het dan dat een Serviër trachtte ons niet zijn vuist te bewerken of ons in onze maag te schoppen maar zo een werd dadelijk in stukken gesneden.

Gedurende dit moorden was er erg veel lawaai in de kerk. De Serviërs riepen hier en daar luidkeels: "Lang leve koning Peter! Lang leve Koningin Marie! Lang leve Servië! Lang leve de Serviërs! Weg met de verrader Pavelich! Weg met de Ustashi! Weg met de Kroatische Staat!"

Deze moorden duurden vaak tot ongeveer twee uur 's nachts of tot de laatste Serviër gedood was. Deze moorden vonden zeven of acht keer in de kerk plaats en ik nam er drie keer aan deel. Tijdens deze moorden waren wij zo doorweekt van bloed dat onze uniformen niet gereinigd konden worden; dan verwisselden wij onze uniformen in het magazijn en wisten de oude later uit.

Na elke slachtpartij werd de kerk schoongemaakt en kwamen er vrachtwagens om de lijken weg te halen. Zij werden gewoonlijk in de rivier geworpen, maar sommige werden verbrand.

Vaak werden mannen van orthodoxe belijdenis uit de gevangenis gehaald en naar de oevers van de nabij liggende rivier gebracht waar zij dan op een rij werden geplaatst en met machinegeweren werden doodgeschoten. Op deze wijze werden drie tot vierhonderd man op één maal gedood. Zij werden doorgaans in twee rijen langs de oever opgesteld, hun handen met één touw gebonden, en zo werden zij neer- gemaaid door machinegeweren die niet veraf stonden.

Deze executies werden door de Ustashi verricht. De lijken van de langs de oever gedoden werden in de rivier geworpen. Sommige groepen Serviërs werden uit de gevangenis gehaald en gedood in de bossen bij Glina, en later werden hun lichamen op dezelfde plek begraven waar de moorden geschieden.

Het oppakken van de Serviërs geschiedde doordat zo'n 70 Ustashi en zo'n 30 van ons, soldaten, allen onder bevel van de Ustashi officieren, naar een stad gingen, die omsingelden, terwijl een aangewezen commando de stad inging om de Serviërs bijeen te drijven. Daarna werden ze, onder bewaking, naar de gevangenis gebracht.

Eerst namen we alleen mannen gevangen, maar later kregen we bevel ook vrouwen van 15 tot 50 jaar oud mee te voeren.

Gedurende deze tochten zag ik hoe sommigen der Ustashi en van mijn kameraden de vrouwen en meisjes verkrachtten en ze dan later naar Glina brachten, waar zij allen naar dezelfde gevangenis werden gebracht. Later werden zij naar gevorderde huizen gebracht die in militaire voorposten werden veranderd, waar zij acht tot tien dagen bleven, waarna zij naar hun huizen mochten terugkeren.

Ik zag hoe sommige Ustashi 's nachts die voorpostenhuisen binnengingen en de vrouwen meenamen, die zij tot hun liefdesbetuigingen hadden uitgekozen, om ze naar één of andere plek buiten de stad te brengen en ze daarna naar de huizen terug te sturen. Deze praktijken werden niet verboden door de officieren want sommige officieren deden hetzelfde.

Mijn regiment had de taak alle Serviërs in Glina en naar dit district bijeen te brengen, maar later kwam het bevel dat alle Serviërs uit de districten Topusko en Vrgin Most naar Glina moesten worden gevoerd en daar geëxecuteerd. Ik weet niet hoeveel Serviërs ter dood gebracht werden, maar uit gesprekken met mijn kameraden te weten zou ik zeggen dat ongeveer 120.000 Serviërs in Glina gedood werden.

Tijdens deze jachtpartijen op de Serviërs vluchtten er velen gewapend de bossen in en sommigen zijn nog steeds in Petrova Gora.

Eens gingen de Ustashi op weg om hen op te sporen maar de Serviërs wierpen zich op hen en versloegen ze.

Omstreeks 20 augustus van dit jaar werd een bekendmaking aangeplakt waarin alle Serviërs opgeroepen werden naar hun huizen terug te keren en naar hun werk, en ditmaal werd ons bevolen hen niet aan te raken of te doden. Ieder die deze order niet zou opvolgen zou voor de krijgsraad worden gedaagd.

Ik bleef ik Glina tot 3 september 1942, toen ik ontslagen werd omdat andere soldaten voor eerste oefening werden opgeroepen. Van Glina keerde ik naar Belgrado terug met de bedoeling mijn oude baan weer op te vatten, maar ik werd door de politie gevangen genomen.

Ik heb hieraan niets toe te voegen. Dit proces-verbaal werd mij voorgelezen en mijn verklaringen werden nauwkeurig opgeschreven. Ik kan lezen en schrijven.

Te Belgrado, 20 oktober 1942

w.g. Hilmija Berberovic."

18. De Franciscaner priester Filipovich

Uit het boek: "De zaak van aartsbisschop Stepinac"⁶

De Franciscan Miroslav Filipovic was vóór de oorlog lid van de illegale Ustashi organisatie. Na de vestiging van de Onafhankelijke Staat Kroatië nam hij deel aan de bloedbaden in de dorpen van Drakulic, nabij Banjaluka. Naar hij bij een verhoor zelf toegaf was zijn eerste slachtoffer een kind, dat hij persoonlijk doodde, terwijl hij tot de Ustashi zei: "Ustashi, ik herdoop deze afvalligen in de naam van God, en gij, volgt mijn voorbeeld."

Dat was in het dorp Drakulic, waar 1500 Serviërs op één dag werden gedood. De Ustashi autoriteiten maakten deze Franciscan later commandant van Jasenovac, een Ustashi concentratiekamp dat Dachau in gruwelen evenaardde.

Toen hij gevangen werd genomen gaf Filipovic toe, dat hij bevel had gegeven tot de moord op 40.000 mannen, vrouwen en kinderen in het kamp. Naast Filipovic werkten ook de Roomse priesters Zvonko Brekalo, Zvonko Lipovac, de Franciscan Culina en anderen in het kamp Jasenovac.

Nu volgt een brief geschreven door Mr. Prvislav Grizogono, een Kroaat, vroeger minister in de Joegoslavische regering, aan Dr. Aloisius Stepinac, Kroatisch Rooms aartsbisschop van Zagreb, gedateerd:

Zemun, 8 februari 1942.

"Uwe Genade,

Ik schrijf U dit als man tegenover man, als christen tegenover christen. Ik heb hiermee maandenlang gewacht in de vergeefse hoop dat de verschrikkelijke berichten uit Kroatië zouden ophouden, opdat ik, tot rust gekomen, U in een vriendschappelijker sfeer kon schrijven.

Echter worden nu al tien maanden lang Serviërs in Kroatië op de beestachtigste manier uitgeroeid en worden biljoenen aan bezittingen van hen aan de vernietiging prijs gegeven, waarbij het gelaat van een eerlijke Kroaat rood wordt van schaamte en

⁶ Het boek toont een foto van hem in soutane en in uniform.

woede. Van de eerste dag van de Onafhankelijke Staat Kroatië af zijn de Serviërs in massa vermoord (Gospich, Gudovac, Bos, Krajina etc.) en dit moorden gaat tot op de huidige dag door.

Deze gruwelen blijven niet beperkt tot doden alleen. Zij bedoelen de uitroeiing van elke Serviër, mannen, vrouwen en kinderen, met verschrikkelijke wrede folteringen. Deze onschuldige Serviërs werden levend op palen gespietst, vuur werd op hun blote borst aangelegd. Zij werden letterlijk levend geroosterd toen zij in hun huizen en in hun kerken werden verbrand.

In vele gevallen werd kokend water op levende slachtoffers gegoten voordat zij verminkt werden, hun vlees werd gezouten en hun ogen werden uitgestoken terwijl zij nog leefden, ogen en oren werden afgesneden en tongen uitgesneden.

De baarden en snorren van geestelijken werden met huid en al met messen afgestroopt, terwijl de geslachtsdelen der slachtoffers werden afgesneden en in hun mond gestopt.

Sommigen werden aan vrachtwagens vastgebonden en voortgesleept, terwijl van andere slachtoffers armen en benen werden gebroken en hun hoofden werden bespijkerd. Hun hoofden werden met koevoeten verpletterd, velen werden in diepe reservoirs en holen gesmeten en dan letterlijk met bommen in stukken gereten.

Hun kinderen werden in het vuur en kokend water geworpen en later waren zij voedsel voor de brandende kalkovens.

Andere kinderen werden bij de benen uit elkander gerukt, hun hoofden werden tegen de muren verpletterd en hun ruggengraten werden tegen de rotsen gebroken.

Deze en vele andere martelmethoden werden op de Serviërs toegepast - folteringen die een normaal volk zich niet kan voorstellen. Duizenden en nog eens duizenden lijken van Serviërs dreeven de Sava, Drava en Donau en zijrivieren af.

Vele van die lijken droegen borden mee met het opschrift: Richting Belgrado, naar koning Peter.

In één boot op de Sava lag een hoop kinderhoofdjes en het hoofd van een vrouw, vermoedelijk dat van de moeder van de kinderen, met het opschrift: Vlees voor de Servische markt in Belgrado.

Het geval van Milenka Bozinich uit Stapandza is bijzonder afschuwwekkend, want met een mes sneden zij haar ongeboren kind uit haar. In Bosnië werd een geweldige hoop verbrande hoofden gevonden. Ook werden vaten vol Servisch bloed gevonden - dit was het warme bloed van hun vermoorde broeders dat andere Serviërs gedwongen werden te drinken.

Tallose vrouwen en meisjes werden misbruikt, moeders in het bijzijn van hun dochters en dochters in het bijzijn van hun moeders, terwijl vele vrouwen, meisjes en kleine kinderen naar de garnizoenen van de Ustashi werden gevoerd om als prostitués te worden gebruikt.

Zelfs voor het altaar van de Orthodoxe kerk verkrachtte men. In Petrinja b.v. werd een zoon gedwongen het zijn moeder te doen.

Ongeveer 3.000 Serviërs werden vermoord in de Servisch-Orthodoxe kerk te Glimt; en de moord op de Serviërs met voorhamers voor het altaar te Kladusha is iets dat in de geschiedenis wel nooit zal zijn genoemd.

Er zijn gedetailleerde en officiële processen-verbaal van deze ongehoorde misdaden. Zij waren zo verschrikkelijk, dat zij zelfs de Duitsers en Italianen hebben geschokt. Vele foto's van deze slachtingen en orgiën van marteling zijn gemaakt.

De Duitsers beweren dat de Kroaten deze zelfde daden reeds tijdens de dertigjarige oorlog begingen en dat er sindsdien in Duitsland een spreekwoord is: "God behoeft ons voor de cholera, de honger en de Kroaten".

Zelfs de Duitsers uit Srem haten ons en behandelen de Serviërs nogal menselijk. De

Italianen hebben een pot gefotografeerd die de ogen van Serviërs bevatte en één Kroaat die in Dubrovnik aankwam versierd met een snoer ogen en twee slingers Servische tongen.

De verschrikkingen in de kampen waar duizenden Serviërs werden vermoord of achtergelaten om van honger, koude en mishandeling te sterven zijn onbeschrijfelijk. De Duitsers verhalen over een kamp in Lika waarin de Kroaten duizenden Serviërs opsloten. Toen zij er echter kwamen vonden zij het kamp leeg, overstroomd met bloed en overal weggeworpen kleding.

Op de huidige dag nog worden duizenden Serviërs in het kamp van Jasenovac gemarteld en vermoord. In deze bitter koude winter worden zij vastgehouden in zigeunerverblijven zonder genoeg stro en dekking; en hun voedsel bestaat maar uit twee aardappels per dag.

Zoiets is nog nimmer in de geschiedenis van Europa voorgekomen. Wij moeten naar Azië gaan, naar de tijd van Timoerlenk en Djengis Khan, of naar Afrika, naar de staten van wilde negeropperhoofden om iets dergelijks te vinden. De Kroatennaam is voor eeuwen met oneer en schande bezwalkt vanwege deze gruweldaden. Niets kan ons nu meer schoonwassen. Wij durven onze "duizend jaar oude cultuur" zelfs tegenover de laatste zigeuners van de Balkan niet meer te noemen, want zelfs zigeuners waren nooit zo beestachtig. Waarom schrijf ik dit aan U, daar U geen politicus bent en hiervoor niet verantwoordelijk?

Dit is de reden: Aan al deze misdaden zonder precedent, erger dan heidens, heeft ook onze kerk op twee manieren deelgenomen:

Ten eerste deed een groot aantal priesters, geestelijken en monniken en de georganiseerde katholieke jeugd actief mee aan al deze misdaden; maar nog verschrikkelijker was dat Roomse priesters, kampcommandanten en groepscommandanten werden en als zodanig bevel gaven tot de afgrijselijke martelingen, moorden en massaslachtingen van een gedoopt volk, of ze toelieten.

Een Rooms priester sneed een orthodox Servisch geestelijke de keel af. Dit alles kon niet hebben plaats gevonden zonder de toestemming van hun bisschoppen. Hadden ze het toch gedaan dan hadden ze voor het Kerkelijk Hof geleid moeten worden en ontwijfd. Nu dit niet gebeurd is, hebben de bisschoppen openlijk hun bewilliging gegeven, op zijn minst door stilzwijgend toe te zien.

De Roomse Kerk heeft alle middelen aangewend om de overgebleven Serviërs met dwang tot het Roomse geloof te bekeren. En terwijl het land overstroomd werd met het onschuldige bloed van martelaren en terwijl het gekreun van de ongelukkige overlevenden nog te horen was droegen de monniken en nonnen messen van de Ustashi in de ene hand en een kruis en een gebedenboek in de andere.

De provincie Srem is overdekt met pamfletten van bisschop Akshamovich die in zijn eigen drukkerij in Djakovo werden gedrukt. Hij roept de Serviërs door deze pamfletten op, hun leven en eigendommen te redden en beveelt het Roomse geloof bij hen aan. Het lijkt wel of onze kerk er behoefte aan heeft om te tonen dat zij zielen kan vermoorden gelijk de Ustashi de lichamen vermoordt.

En nog erger verdenking valt hier op de Roomse Kerk, want tegelijkertijd werden veel Servische kerken vernield, terwijl andere kerken der Serviërs in Roomse kerken worden veranderd.

Hoewel wij Kroaten nimmer deze schande die wij door deze misdaden over ons hebben gebracht zullen kunnen uitwissen kunnen wij tenminste onze verantwoordelijkheid verkleinen tegenover de wereld en voor ons geweten als we onze stem verheffen als protest tegen al deze schanddaden.

Het is voor ons het laatste uur om dat te doen. Op alle grote misdaden in de

geschiedenis volgt de bestraffing. Wat zal ons Kroaten wedervaren als de indruk wordt gevestigd dat wij aan al deze misdaden tot het einde toe meededen?

Nog eens, het is de plicht van de Kerk om haar stem te verheffen: ten eerste omdat het een kerk van Christus is; ten tweede omdat ze machtig is. De grote Roomse bisschop in Duitsland had de moed zijn stem te verheffen ten behoeve van de vervolgte Joden; in ons land echter heeft nog geen enkele bisschop de moord op de onschuldige christen-Serviërs openlijk afgekeurd, die meer hebben geleden dan de Joden in Duitsland.

Daarom zal de zware verantwoordelijkheid en de zo goddelijke als menselijke bestraffing neerkomen op het hoofd van de Roomse Kerk en ook op het volk, als zij niet intijds berouw hebben over deze zware en schrikkelijke zonden.

Ik schrijf u dit - over deze verschrikkelijke wandaden - om mijn ziel vrij te maken en ik laat het aan u over om wegen te vinden om uw ziel vrij te maken."

w.g. Prvslav Grizogono voorheen Minister van het Koninkrijk Joegoslavië.

Te Zemun, 8 februari 1942.

(De schrijfster laat dan, na dit schrikkelijk relaas, nog enige waarschuwingen volgen, gericht tot haar landgenoten, welke, hoewel in eerste instantie voor Australië bestemd, ook ons iets te zeggen hebben. Daarom vertalen wij nog het slot van haar werkje).

Opmerking van de vertaler

Als u zo ver gekomen zijt zal uw hart droevig gestemd zijn en zult ge ongetwijfeld verbijsterd zijn dat dergelijke verschrikkelijke dingen in deze z.g. verlichte eeuw kunnen gebeuren. Dat deze misdaden konden worden begaan in de naam van de godsdienst en van de z.g. christenheid is uiterst bitter voor ieder die de zachtmoedige en nederige Jezus liefheeft. Maar het is niet genoeg om alleen maar door mededogen te worden opgewekt of met verontwaardiging vervuld. Omdat wij zien hoe in Australië de zaken gaandeweg tot een dergelijke climax leiden hebben wij in geloof ondernomen dit boek te publiceren om het volk te waarschuwen.

God spreekt tot de profeet Ezechiël:

"Mensenkind, spreek tot de kinderen uws volks en zeg tot hen: Wanneer ik het zwaard over enig land breng, en het volk des lands een man uit hunne einden nemen en dien voor zich tot een wachter stellen; en hij het zwaard ziet komen over het land, en blaast met de bazuin en waarschuwt het volk; en een, die het geluid der bazuin hoort, (wel) hoort, maar zich niet laat waarschuwen, en het zwaard komt en neemt hem weg, diens bloed is op zijn hoofd; hij hoorde het geluid der bazuin, maar liet zich niet waarschuwen, zijn bloed is op hem; maar hij die zich laat waarschuwen, behoudt zijn ziel.

Wanneer daarentegen de wachter het zwaard ziet komen en blaast niet met de bazuin, zodat het volk niet is gewaarschuwd, en het zwaard komt en neemt een ziel uit hem weg; die is (wel) in zijn ongerechtigheid weggenomen, maar zijn bloed zal ik van de hand des wachters eisen." (Ez. 33 : 2-6)

Wij denken aan het drama van Pearl Harbour dat een gevolg was van de ontrouw van één wachter, die de boodschap 17 uur lang weloverwogen achterhield. Wij gevoelen het als een ons opgelegde plicht om het volk van Australië te waarschuwen, dat de Roomse Kerk bezit genomen heeft van dit land. Dit zou nimmer hebben kunnen gebeuren als de protestanten niet zo onverschillig waren geweest en vele oprechte christenen niet hadden nagelaten te getuigen tegen de afgoderij van Rome, en de Roomsens het evangelie te brengen.

Uit een boekje dat in Amerika geschreven is en tot titel draagt: "De vrijheid van godsdienst", waarvan de schrijver Francis J. Connell is, een redemptorist en dat de goedkeuring draagt van Francis J. Spellman, aartsbisschop van New-York, dd. 6 april 1944, kiezen wij de volgende aanhalingen. Deze mogen de protestanten er een indruk van geven dat Rome beoogt in Amerika en Australië hetzelfde te doen wat zij in Joegoslavië deed en doet in Spanje en Griekenland op het moment dat wij dit schrijven, als het geschikte ogenblik is aangebroken.

"De vrijheid van godsdienst: de Roomse houding".

"Niemand heeft in werkelijkheid recht om enigerlei andere godsdienst aan te nemen behalve de Roomse godsdienst, of lid te zijn van enigerlei kerk behalve de Roomse Kerk, of enigerlei vorm van eredienst aan een godheid in praktijk te brengen behalve die welke door de Roomse Kerk is bevolen of toegelaten. (Blz. 4)

Vandaar dat het enkele feit, dat iemand oprecht de een of andere godsdienst voor de ware houdt, hem niet echt het recht geeft aan dat geloof te omhelzen tegen Gods bevel in om de ene ware godsdienst te omhelzen. En het verplicht anderen ook niet noodwendig, hem onbepaalde uitoefening van zijn godsdienstig geloof toe te staan. (Blz. 7)

De Roomse die overtuigd is dat de Roomse godsdienst de enig ware godsdienst is is

onverdraagzaam jegens andere godsdiensten. Het is vooral betreuenswaardig een Roomse te ontmoeten die weifelt om tegenover zijn niet-Roomse vrienden het ware Roomse standpunt ten deze te uiten - die wellicht zelfs durft beweren dat iedereen recht heeft om God te dienen zoals hemzelf het beste lijkt. Hoe kan zo'n Roomse zichzelf beschouwen als een trouw volgeling van Jezus Christus? (Blz. 8)

Als het land uitgesproken Rooms is - d.w.z. wanneer de bevolking haast overwegend Rooms is en het volksleven en de instellingen doortrokken zijn van de Roomse geest - kunnen de burgerlijke bestuurders zich gerechtigd achten de activiteiten van richtingen, welke vijandig staan tegenover de Roomse godsdienst, te beperken of te voorkomen. Zij zijn gerechtigd tot het onderdrukken van aanvallen op het katholicisme, hetzij in geschrifte of in redevoeringen; het gebruik van de pers of de post om de verknochtheid van de Roomsers aan hun kerk te verzwakken, en dergelijke anti-Roomse acties."

19. Een geheim genootschap

In Australië zoekt op het ogenblik een duister geheim genootschap, bekend als "De Orde van Maal", kinderen van 14 jaar en ouder uit alle kringen te rekruteren. In een brief, die aan een jong Australische protestant geschreven is om hem uit te nodigen tot het genootschap toe te treden, luidde een der genoemde voorwaarden, regel 4: "Ouders mogen niet weten dat hun zoon of dochter lid is van dit genootschap. Toevallig kunnen ouders er achter komen. Als dat gebeurt moeten wij onmiddellijk daarmee in kennis gesteld worden. De ouders openen soms de brieven van hun kinderen. Als jouw ouders deze gewoonte hebben kun je geen lid worden totdat zij het nalaten."

Wij hebben bewijzen, dat de leden van deze duistere organisatie zich op slinkse wijze indringen in jeugdbewegingen, en dat zij protestanten, die onbekend zijn met hun werkelijke bedoelingen, verlokken om in hun rijen te treden.

Toen de Ierse Opstand van 1916 werd voorbereid, werden jongelui in soortgelijke geheime genootschappen betrokken en er toe gebracht om bloeddorstige eden af te leggen, teneinde hun een houding van gewicht te geven en een idee van te behoren tot iets dat hun "macht en autoriteit" verleende, om dan te bemerken dat zij een lijst namen voor zich kregen van mensen die door hun leiders waren uitgekozen om doodgeschoten te worden. Deze jongelieden ontdekten toen het te laat was dat zij tot een moordenaarsbende waren toegetreden en dat de straf op een weigering om te moorden was, zelf vermoord te worden.

Het is algemeen bekend, dat de activiteiten van de Roomse activisten zijn vermenigvuldigd en dat zij koortsachtige voorbereidingen treffen voor de "grote dag". Sommige Roomsers die niet in staat zijn hun wraakgierigheid geheel te verbergen, hebben verkapte bedreigingen jegens de protestanten geuit dat "hun dag komt".

Onlangs trachtte een zendingsarbeider in Darwin een immigrant tot Christus te leiden. De immigrant zei tot de protestantse zendeling: "Ik heb er geen belang bij met u over de godsdienst te redetwisten; maar ik zal u iets zeggen. Wij hadden, vanaf wij in dit land kwamen, onze instructies om gereed te zijn om op een afgesproken teken iedere Australische man en vrouw te doden die weigerde zich aan onze heilige Moeder de Kerk te onderwerpen."

Voortdurende arbeidsonrust in de industrie is nog een ander onderdeel van het "grootse plan" van Rome.

Deze stakingen, die onder de dekmantel van het communisme door Roomse agitators of hun slachtoffers op touw worden gezet, zijn er op gericht een revolutie te

veroorzaken, welke de "Katholieke Actie" de gelegenheid zou geven aan de slag te gaan om het land van de "communistiche bedreiging" te bevrijden en "terloops" de protestanten uit de weg te mimen.

20. Tot besluit.

Het is alweer een jaar of wat geleden, dat Miss Monica Farrell deze waarschuwingen schreef. Het is Rome na afloop van de tweede wereldoorlog niet gelukt te volvoeren, wat zij door de twee wereldoorlogen heeft . trachten te bereiken en deels ook heeft bereikt.

De Joden zijn niet uitgeroeid geworden; zij zijn nog de grote steen des aanstoots, de lastige steen van Zacharia 12 welke het pausdom de weg verspert naar de heilige stad Jeruzalem, van waar uit de wereld geregeerd moet worden en tot Christus' kerk vergaderd. Nòg moet Rome zich vergenoegen met haar stad, die tot het heidendom en niet tot Christus' kerk behoort.

Nòg weerstaat Groot Brittannië de paus in handhaving van zijn grondwet, die de koning hoofd van de Anglicaanse kerk maakt en die ereplaats aan de paus ontnemt: om welke grondwet Engeland twee oorlogen zijn aangedaan.

En nòch kan kardinaal Spellman (inmiddels overleden) zijn doel niet bereiken, noch in de Verenigde Staten waarom Kennedy vermoord moest worden; noch in Vietnam waar de Antichrist Amerika hopeloos in verstrikt heeft: en nog zijn de plannen niet voltoerd waar Miss Farrell van rept, omdat het Ultramontanisme zijn kans niet schoon heeft gezien onder Gods bewarende Hand. Want Rome springt, als een kat, niet mis op haar prooi. Maar het gevaar blijft en de mogelijkheid duurt, dat de Koning der Kerk het dit "Meesterstuk van Satan" zal toelaten, de massamoord wereldwijd aan te stichten waar de schrijfster voor vreest.

Nu, als dat komt, en wij zijn het wel waard, dan zal Psalm 91 letterlijk in vervulling gaan voor het reformatie-trouwe erfdeel, zelfs al zijn het nu meest slapende maagden: "Aan uw zijde zullen er duizend vallen en tienduizend aan uw rechterhand: tot u zal het niet genaken, alleen zult gij het met uw ogen aanschouwen, en gij zult de vergelding der goddelozen zien."

Laat daarom ieder zich haasten en spoeden om zijns levens wil, geestelijk, tot zaligheid, en kerkelijk, tot terugkeer tot de grondslag der reformatie, naar de oude, dringende verkondiging: "bekeert u, want het Koninkrijk der hemelen is nabij gekomen", om op aarde de Kerk van Christus heerlijk zichtbaar te maken, en haar van de aarde, na beproeving en voorbereiding, in de heerlijkheid als zijn vrouw te bezitten.

In de "Katholieke Illustratie" van 27 april-2 mei 1964 tracht Rogier van Aerde de zaak om te draaien en de Serviërs van moorden op de Kroaten te beschuldigen. Hij stelt het Kroatische volk voor als een klein volk dat vele martelaren telt en niet alleen van zijn vrijheid maar ook van zijn eer beroofd is. De hierboven aangehaalde bronnen en vele ander publicaties spreken echter een zo duidelijke taal dat er niet aan te twijfelen valt of de Kroaten, geleid door de clerus, en daartoe angevuurd door de bezettende machten, hebben het grootste aandeel gehad in de gruwelen die in het verscheurde Joegoslavië hebben plaats gevonden. Uiteraard laaien in een oorlog de politieke hartstochten op en wordt de gelegenheid om revanche te nemen op politieke tegenstanders gretig aangegrepen. Dat is aan beide zijden, zowel van Servische als van Kroatische kant, geschied. De Serviërs hebben zich in de periode na de eerste wereldoorlog toen de Joegoslavische Staat ontstond als heerszuchtig doen kennen en zich bij de Kroaten gehaat gemaakt.

Dit schrijft althans P. D. Ostovic in zijn boek "The truth about Yugoslavia". Hij is echter zelf Kroaat en Rooms en heeft, naar hij schrijft, een actief aandeel gehad in de vorming van de Joegoslavische staat. Dit boek bevat een voorwoord van prof. Ivan Mestrovic, een beroemd beeldhouwer die echter, volgens "Ravening Wolves" zelf lid van de Ustashi zou zijn geweest.

Ostovic schrijft in de inleiding:

"Sinds de stichting van Joegoslavië dat een nieuwe schepping was op het politieke toneel van Europa en in het bijzonder gedurende en tijdens de tweede wereldoorlog heeft de propaganda, de problemen en geschilpunten waarvoor het nieuwe land zich geplaatst zag zo vertroebeld dat het voor een buitenlander haast onmogelijk is zich een mening te vormen over wat in werkelijkheid voorviel."

Wij hebben echter in het voorgaande voornamelijk Joegoslavische stemmen laten horen die toch evenzeer gehoor verdienen als zij die de schuld op de Serviërs willen schuiven. Laten wij echter ook deze schrijver aan het woord laten en nog iets uit het aangehaalde werk citeren:

"De beweging der "Chetnik" (Servische nationalisten) en "Ustashi" waren in wezen nationalistische bewegingen van de middenstand, beide stevig geholpen door de geestelijkheid.

De Roomse geestelijkheid koesterde wrok over haar achterstelling en het slechte lot aan het Concordaat beschoren en koos de zijde van de Ustashi of steunde in het beste geval de gedachte van een onafhankelijke Kroatische staat waarin de Roomse kerk zou overheersen?" (blz. 235)

De Kroatische marionetten-regering organiseerde een leger naar fascistisch model. Door de Nazi's en Fascisten opgeleide misdadigers werden aan het hoofd geplaatst van deze eenheden die weldra een droevige reputatie verwierven vanwege hun misdaden en wreedheden." (blz. 215)

Schrijvende over de gedwongen bekeringen van de orthodoxen tot de Roomse kerk zegt hij, dat vele geestelijken en aartsbisschop Stepinac zelf gekant waren tegen deze methodes en dat anderzijds vele orthodoxen zelf om toelating tot de Roomse kerk vroegen, enerzijds uit angst, anderzijds omdat zij meenden dat de Duitsers zouden overwinnen en de Kroatische staat zou blijven bestaan. Echter: "Het is evenzeer waar dat er gevallen waren waarin R. K. priesters gedwongen bekeringen in praktijk brachten.

Ter afsluiting en naar aanleiding van het artikel van Rogier van Aerde zij nog verwezen naar de "Katholieke Illustratie" no. 36, 98e jaargang, waarin onder het hoofd "De bruidjes van Dubrovnik" wordt verhaald van het bloedbad van Banjaluka. Daarin wordt bevestigd wat voorkomt in de door Rogier van Aerde gewraakte "propaganda-lectuur", n.l. dat orthodoxe geestelijken koelbloedig door Roomsen "die hun katholiek doopbewijs op zak hadden" werden vermoord, alleen omdat ze orthodox waren.

De Banier van 16 april 1941 meldde: "Agram 15 april (DNB) - Generaal Kvaternik heeft voor radio Agram een korte toespraak gehouden, waarin hij het Kroatische volk meedeelde, dat dr. Ante Pavelitsj in Agram is teruggekeerd en de macht in handen heeft genomen."

De volgende dag hebben Hitler en Mussolini - aldus dit blad - op verzoek van de nieuwe machthebbers telegrafisch de nieuwe staat Kroatië erkend en gelukwensen geuit.

Zoals uit de eerste bladzijden van het werkje "Grijpende wolven" blijkt, is deze nieuwe staat gesticht met steun van de Roomse geestelijkheid. De genoemde dr. Ante

Pavelitsj, de moordenaar van koning Alexander en de Franse minister Barthou in Marseille in 1934, die om deze misdaad bij verstek ter dood werd veroordeeld, vond in het Italië van Mussolini asyl.

In zijn boek "Le Vatican contre la France" citeert Edmond Paris de Franse schrijver Hervé Laurière, die in zijn "Assassins au nom de Dieu" (Moordenaars in de naam van God) schrijft: "De 18e mei 1941 ging deze dr. Ante Pavelitsj aan het hoofd van een Kroatische delegatie aan de keizer en koning van Italië, Victor Emanuel III te Rome een verzoekschrift aanbieden waarin hij de kroon van Zvonimir opdroeg aan een prins uit het huis van Savoye, de hertog van Spoleto, die de naam Tomislav II zou ontvangen."

Diezelfde dag stond paus Pius XII een particuliere audiëntie toe aan Pavelitsj en zijn gevolg. Merkwaardigerwijze troffen wij in een protestants Duits blad van 15 dec. 1934 "Flammenzeichen", omtrent de moord op koning Alexander een bericht aan, waaraan wij het volgende ontlene: "Nauwelijks is de storm over de aanslag in Marseille enigszins bedaard of er vond in Kroatië opnieuw een aanslag plaats.

Op de oud-katholieke aartsbisschop van Joegoslavië, Kalodjera, werd gisteren door Roomse fanatici in het Kroatische dorp Jankawac een aanslag gepleegd. De bisschop bleef ongedeerd; één persoon werd neergeschoten en drie anderen door messteken verwond."

Dit bericht was weer afkomstig uit de "Postzeitung" een Rooms blad dat zelf spreekt over "R. K. fantici".

Elders werd dit bericht niet vermeld. "Flammenzeichen" voegde hieraan toe, dat er onder de Kroaten een groot aantal rk. fanatici zijn en dat dit roomse fanatisme ware orgiën viert. Wie bevordert dit fanatisme? vraagt de redactie en antwoordt: "Wij hebben nog onlangs bewezen dat het de roomse kerk in Kroatië zelf is. Het is geen wonder wanneer opgehitste mensen zich tegen andersdenkenden en zelfs tegen de opperherder der oud-katholieke kerk keren.

Een ontelbaar aantal roomse bladen heeft ons, toen wij deze verkeerde geest aan de kaak stelden op ongehoorde wijze aangevallen zonder echter op de feitelijke inhoud van onze aanklachten in te gaan. Ziehier weer een schone vrucht van het kerkelijk nationalisme in Kroatië."

In het reeds genoemde boek "Assassins au nom de Dieu" (moordenaars in Gods naam) schrijft H. Laurière omtrent de verhouding van Serviërs en Kroaten: "Zijn de Kroaten in meerderheid Rooms, de Serviërs behoren tot de oosters-orthodoxe godsdienst. In de ogen van Rome zijn zij dus schismatieken (een scheurkerk).

Hier behoort in herinnering gebracht te worden wat twee eeuwen lang en vooral onder de regering van Maria Theresia door Oostenrijk-Hongarije aan pogingen zijn gedaan om de Serviërs door middel van het rooms-katholicisme te bekeren tot de Kroatische idee. In Oostenrijk-Hongarije berustte de bestaande orde toen op het politiek clericalisme (macht van de geestelijkheid) en op de overblijfselen van het feodale regime ... Hierover nu schreef de graaf de Saint-Aulaire, oud-gezant van Frankrijk in Wenen: "De haat en de verachting jegens de Serviërs vormden in Wenen in de officiële kringen een nieuw gebod Gods dat door allen het meest gehoorzaamd werd."

In Kroatië waren het de Jezuiten die het politieke clericalisme invoerden. Door de dood van de grote Kroatische volksleider Raditch verliest Kroatië zijn voornaamste tegenstander tegen dit politieke clericalisme dat zich gaat verenigen met de arbeid van de katholieke actie van Friedrich Muckermann.

Deze Duitse Jezuiet, wel bekend vóór de opkomst van Hitler, maakte deze actie in

1928 bekend in een boek waarvan monseigneur Pacelli, op dat tijdstip apostolisch nuntius in Berlijn, het voorwoord had geschreven.

Muckermann drukte zich aldus uit: "De Paus roept op tot de nieuwe kruistocht van de Katholieke Actie. Hij is de leidsman die de vlag van het Koninkrijk van Christus draagt. De Katholieke Actie betekent de samenbundeling van het wereldkatholicisme ... Zij moet haar tijd heldhaftig beleven ... het nieuwe tijdvak kan slechts worden verworven voor Christus ten koste van bloed."

Edmond Paris die dit citaat geeft in zijn "Le Vatican contre l'Europe" laat hierop volgen: "Dit "bloed voor Christus" zou inderdaad weldra in stromen vloeien in het Europa dat voorlopig aan de leenmannen van de Heilige Stoel onderworpen was en in het bijzonder in het ongelukkige Joegoslavië dat niet in de gunst stond bij het Vaticaan."

Volgens deze schrijver was er wel in 1937 een concordaat gesloten tussen Joegoslavië en het Vaticaan dat echter door de oppositie van de Orthodoxe kerk niet in werking kon treden en was het na deze mislukking dat Pius XI tijdens het consistorie van 16 dec. 1937 deze veelbetekenende woorden uitsprak die de volgende dag gepubliceerd werden in de "Osservatore Romano":

"Er zal een dag komen - vervolgde Zijne Heiligheid - dat er tallozen zullen zijn die zullen betreuren dit zó grote goed hetwelk de plaatsbekleder van Jezus Christus hun land aanbood niet gul en edelmoedig te hebben aanvaard."

"Deze bedreiging - zo vervolgt Edmond Paris - was even doorzichtig als profetisch. Minder dan 4 jaar later zou dit arme land met bloed, schrik en tranen leren wat het kost de wil van hem die zich stedehouder van Christus noemt te durven weerstaan."

D. Tomitch, een Joegoslavisch vrijmetselaar, oud toegevoegd gedelegeerde van Joegoslavië naar het Internationale Instituut voor Intellectuele Samenwerking, schrijft in een brochure "De verantwoordelijkheid van het Vaticaan voor de gruweldaden van de Roomse geestelijkheid in Joegoslavië" onder meer:

"Priesters en monniken stonden aan het hoofd van hen die hun slachtoffers de keel afsneden, fusilleerden, verdronken of levend verbrandden ... Die slachtoffers waren Joden en Orthodoxe Serviërs, mannen, vrouwen en kinderen, wier aantal een miljoen beliep. Onder die bendeleiders waren kanunniken, algemeen vicarissen, secretarissen van bisdommen, Jezuïeten en Franciscanen. Hun bisschoppen hebben hen niet in de ban gedaan of hun misdaden publiekelijk gebrandmerkt. En in het Vaticaan heeft men er zich evenmin druk over gemaakt...!"

De "Tournai Officiel Croate" van 14 juli 1941 beval aan, niet ook de orthodoxe priesters, leraren, doktoren, advocaten, handelslui en zelfs goeude boeren tot Rome te bekeren, maar alleen de armen en de schroomvalligen te waarschuwen, dat zij die zich niet bekeren zullen worden beschouwd als vijanden van de onafhankelijkheid van het vaderland der Kroaten en daarvan de gevolgen zullen moeten ondergaan, waarvan de minst erge zijn internering en verbeurdverklaring van goederen."

"De Roomse geestelijkheid ... heeft dus niet anders gedaan dan de orders van hun bisschoppen en de openbare machthebbers onder de Italiaanse bezetting opvolgen. Wat die bisschoppen aangaat, zij stonden in rechtstreekse verbinding met Rome en begaven er zich ongehinderd en regelmatig heen.

Bovendien had de „Heilige Stoel" deze Kroatische Staat erkend en er sedert april 1941 een apostolisch gezantschap onderhouden, en dat niet alleen tot de capitulatie van Italië in 1943 maar tot die van Duitsland in de lente van 1945.

De interneringen in de concentratiekampen en de massa-executies van orthodoxen en

joden hebben deze vertegenwoordiger van de "Heilige Stoel" geen moment aangespoord bij het staatshoofd tussenbeide te komen om daaraan een einde te maken. Een bewijs te meer ter verzwaring van de verantwoordelijkheid van het Vaticaan voor de gruweldaden van de Roomse geestelijkheid in Joegoslavië."

Deze schrijver geeft dan talloze voorbeelden van door priesters e.d. bedreven wandaden. Over de verantwoordelijkheid van Stepinatz, aartsbisschop van Zagreb, die na de oorlog en na zijn vrijlating tot de rang van kardinaal werd verheven, schrijft hij onder meer:

"De le januari 1942, acht maanden na de invasie in Joegoslavië heeft mgr. Stepinatz, aartsbisschop van Zagreb, uit naam van de hoge Roomse geestelijkheid van Joegoslavië onder Italiaanse bezetting, zijn nieuwjaarswensen aangeboden aan Ante Pavelitch, de in 1935 in Frankrijk bij verstek ter dood veroordeelde voornaamste medeplichtige bij de moord op de koning van Joegoslavië en de minister van Buitenlandse Zaken van Frankrijk in Marseille in 1934.

Welnu, in Joegoslavië waren de kerken niet van de Staat gescheiden. De Roomse aartsbisschop was dus tot de invasie in april 1941 een hoge gezagsdrager in het koninkrijk Joegoslavië. Als zodanig heeft hij de eed van trouw gezworen aan "vaderland en koning" en genoot hij zeer hoge, met zijn rang overeenkomende maandelijks bezoldigingen.

Onder de Italiaanse bezetting heeft deze hoge Staatsfunctionaris zijn eed gebroken door telegrammen van onderworpenheid te richten tot Mussolini en de koning van Italië en herderlijke brieven te schrijven aan zijn bisschoppen en de geestelijkheid waarin hij hun voorschreef in hun gebeden de namen van de koning en van Joegoslavië te vervangen door die van Ante Pavelitch, hoofd van de Kroatische Staat.

De aartsbisschop heeft ook publieke manifestaties die door de bezettingsautoriteiten waren georganiseerd bijgewoond en in zijn kathedraal diezelfde Ante Pavelitch ontvangen met de eerbewijzen die hij vóór de oorlog niet dan aan zijn soeverein bracht."

In zijn "Histoire de la Yougoslavië" schrijft Marcel de Vos, na de beschrijving van de bezetting van Zuid-Slavië door de Duitsers met de hulp van Italië en de verdeling van het land onder de bondgenoten in afzonderlijke staatjes:

"De 16e april (1941) al heeft Italië deze staat (het Onafhankelijke Kroatië) erkend. Ante Pavelitch en zijn "Ustashis", teruggekeerd uit Italië waar zij verbleven sedert de moord op koning Alexander, organiseren een fascistisch en terroristisch bewind ... De Joegoslavische troepen die gevangenschap konden ontgaan en zij die niet door de "Ustashis" waren ontwapend verzamelen zich rondom Draja Mihailovitch en bieden het hoofd aan de Duitse bezetters en de fascistische Kroaten. In een uitbarsting van nationalistisch en religieus fanatisme moorden de "Ustashis" van de "Vrije staat" van Pavelitch onder gruwelijke omstandigheden meer dan tweehonderdduizend Serviërs die van oudsher in hun land gevestigd waren uit."

In hun boek "Yugoslavia" schrijven Muriel Heppell en Frank B. Singleton op blz. 176: "In Kroatië waren de Ustashi aan de macht; zij hadden zich onverbiddelijk tot taak gesteld de Serviërs die in hun "Onafhankelijke Staat" leefden uit te roeien." en op blz. 171:

"Van de één en driekwart miljoen die in gevechten of door de handen van de fascistische bandieten stierven werden er zeshonderdduizend vermoord door hun broeders, mede-Slaviërs." Op blz. 212 beschrijven zij de medeplichtigheid van de

Roomse geestelijkheid als volgt:

... Het was aan het einde van de oorlog voor de hand liggend dat vele Roomse leiders die zich met deze "regimes" hadden vereenzelvigd streng recht zouden ontvangen door de handen van de partizanen. Velen vluchtten naar het buitenland in de laatste maanden van de oorlog. Aartsbisschop Saric van Serajevo b.v. wiens ode (van twijfelachtige literaire waarde) aan Ante Pavelitch verscheen in het weekblad "Katolicki Tjednik" op Kerstmis 1941, was een van degenen die niet wachtte op de komst van hun vijanden. Aartsbisschop Stepinac echter bleef op zijn post. In mei 1945 werd hij gearresteerd ... Na een korte hechtenis werd hij vrijgelaten om het volgend jaar opnieuw te worden gearresteerd ... Tijdens zijn proces in 1946 werd hij beschuldigd van collaboratie met het fascistische regime van Ante Pavelitch. Hij bepleitte zijn onschuld maar weigerde de vragen die hem door de aanklager gesteld werden te beantwoorden. Deze vragen gingen over het gedrag van zijn ondergeschikten jegens het fascistische regime, de houding van de Kerk bij de gedwongen bekingen tot het rooms-katholicisme van de orthodoxe Serviërs en de betrekkingen van Stepinac zelf smet Pavelitch en de Ustashi. De Kroatische marionettenstaat onderhield ontegenzeggelijk goede relaties met de Kerk. Gedreven door Rooms fanatisme verwijderde Pavelitch alle niet-Roomsen uit openbare ambten en het is buiten twijfel dat deze actie grote steun ontving van leden der geestelijkheid. Geen enkele medewerker met dit regime werd ooit disciplinair gestraft door zijn kerkelijke superieuren. Het Vaticaan was een van de eerste machten die de Kroatische staat een volledige diplomatieke vertegenwoordiging toestond."

Tenslotte, hierop aansluitend, nog een citaat uit het onthullende boek van Edmond Paris: "Le Vatican contre la France." Hij schrijft op blz. 36 o.a.:

"Mgr. Stepinac, aartsbisschop van Zagreb, zetelde toen in het Parlement van Kroatië en mgr. Marcone was pauselijke legaat bij deze marionetten-staat. Legaat (gezant), d.w.z. vertegenwoordiger van de paus zelf, zijn alter ego (andere ik) naar artikel 265 van het Canonieke Recht. Noch de een, noch de ander liet het minste protest horen tegen de massamoord op de Serviërs en de Joden, tegen de gedwongen bekingen tot het Roomse geloof, tegen de gruwelijke martelingen de orthodoxe priesters aangedaan. Nog erger, Roomse monniken marcheerden gewapend aan het hoofd van de Ustashi en zetten ze aan tot het bloedbad, terwijl de aartsbisschop en de pauselijke gezant de ereplaatsen innamen bij alle officiële plechtigheden naast Pavelitch en de voornaamste "collaborateurs."

Deze houding van de prelaten van Zijne Heiligheid is niet te verwonderen waar zijzelf kwistig was met zegeningen aan het adres van deze moordenaars."

Tenslotte nog een zeer recente en gezaghebbende stem uit Amerika, het zogenaamd vrije land, dat al lang door de paus geringeloorde wordt; uit: "Vatican Imperialism in the twentieth century" van Avro Manhattan, Grand Rapids 1965:

„De oude Roomse haatgevoelens jegens het protestantisme zijn nog steeds aanwezig en krachtig werkzaam en nog even genadeloos bereid tot de aanval als ooit. Het westen zou niet dulden, dat de oude geschillen tussen Rome en het Protestantisme even openlijk opgerakeld werden als voorheen; en de Roomse Kerk zou in een maatschappij, waarin de godsdienstvrijheid luidkeels wordt geproclameerd en in praktijk gebracht, geen kans op succes hebben om met onzuivere middelen op te treden. Maar om te geloven, dat de Roomse Kerk, zichzelf niet langer gelijk is tengevolge van een soort plotselinge verandering van hart is gevaarlijk.

Haar huidige verdraagzaamheid vertoont zich maar aan de oppervlakte en komt uit een

samenloop van deels noodgedwongen en deels vrijwillig aanvaarde factoren voort, waarvan de meeste boven haar macht liggen. En we weten dat de moderne maatschappij haar heeft genoopt, verdraagzaamheid in de godsdienst te aanvaarden, heeft zij het protestantisme eigener beweging aanvaard en er zich mee bevriend. Onder haar beweegredenen daartoe waren, de opkomst van machtige hedendaagse, de christelijke godsdienst vijandige ideologieën, en de bevordering van enkele van haar eigen politieke plannen. Maar deze beide beweegredenen zijn zo innig verbonden, dat de noodzaak voor de Roomse Kerk om zich tegen de eerste te keren en de laatste voor te staan, haar heeft gedwongen te gaan staan naast dezelfde tegenstanders, die zij niet zo lang geleden zonder aarzelen zou hebben verbrand omdat zij theologisch van haar afwijken.

De hedendaagse Roomse verdraagzaamheid jegens het protestantisme is in elk opzicht bedrieglijk. Al moge het waar zijn dat deze houding is afgedwongen door moderne menselijke opvattingen, het is ook waar dat zij nimmer door de Roomse kerk is erkend als een zuivere houding van een vernieuwd Rooms-katholicisme tegenover niet-Roomse christenen.

"Ravening Wolves" by Monica Farrell

October 3, 2015 James Japan

<http://www.jamesjpn.net/roman-catholicism/ravening-wolves-by-monica-farrell/>

“Ravening Wolves” is yet another Jesuit suppressed book that the Vatican does not want you to read! It outlines the “Catholic Action” persecution of Orthodox Serbs by Roman Catholic Croatians during World War II. Even [Wikipedia](#) covers some of the truth of that history. But I sure wasn’t taught it during history class while attending Roman Catholic St. Florian elementary school in Chicago!

If you think the murder of non-Roman Catholics by the Catholic church ended with the [St. Bartholomew’s Day massacre in 1572](#), think again. This book presents undeniable evidence of persecution of non-Catholics by Rome in the 20th century. I believe it continues covertly to this very day.

I converted the first 20 pages of a 32 page PDF file of this book into text to make it easier to read and more accessible on the Internet. You can [download it here](#).

PREFACE TO THE FIRST CANADIAN EDITION

“Ravening Wolves” was first published in Australia by Miss Monica Farrell, converted Roman Catholic who was horrified at the record of bloodshed and murder committed by Roman Catholic Actionists led by priests and monks during the years 1941-43 in Europe.

Seeing the same evil system at work in Australia, seeking to bring that sunny land under the heel of the Pope, she vigorously opposed the Papal claims and sought to awaken Australians to the danger.

As the Papacy is a world-wide organization and its tactics are dictated from Rome, its methods are similar in each country and we in Canada can see the same sinister system working in the same way in our midst. Having been driven from her own home in Ireland by persecution, Miss Farrell continued to witness, first in Ireland, later in England, Scotland, Wales and Australia, to the power of a Risen Saviour and the helplessness of a wafer God. The work she founded in Australia is called “The Light and Truth Gospel Crusade,” which is a mission for the conversion of Roman Catholics and the awakening of Protestants. That our readers may have an idea of the type of person she is, we give the following brief summary of her life story.

Monica Farrell was born of Roman Catholic parents in the city of Dublin. The youngest member of a large family, she saw three of her sisters enter the Dominican Order of Nuns, one brother preparing to be a priest while still very young died before her birth, one brother became a secular priest and is at present in Australia, a third brother entered a monastery, but later died. It was inevitable that she should have serious thoughts about religion from childhood. and not surprising that she should be a very enthusiastic member of the Roman Church.

A Protestant Bible, the property of her Protestant grandmother was in the house until she was seven years old, and a few stories read from it made a very strong impression on her young mind. The death of her mother when she was seven years old, left little Monica an orphan as her father had died six months before she was born.

In the great upheaval which followed her mother’s death, the home furniture including the Bible went under the auctioneer’s hammer.

Some years after, Monica becoming alarmed at the thought that all Protestants would go to hell because they did not belong to the “One True Church,” asked her sister to send her to a school where she knew she would contact Protestants.

With a view to converting all the Protestants in the school to the “One True Church,” Monica set off to school and her first battle was with a Scotch Presbyterian girl named Marjory.

It was very largely due to the influence of this girl’s arguments that Monica had her eyes opened to the Paganism of the Roman system. After about a year of disbelief following the shock of disillusionment she was determined to find God and the way to Heaven, and Marjory’s constant appeal to the Bible as the Word of God led her to seek the Saviour where He has promised to be found. “Search the scriptures for in them ye think ye have eternal life, and they are they which testify of Me” John 5:39.

A better account of her experiences is to be found in the booklet entitled “From Rome to Christ.”

“RAVENING WOLVES”

Written and compiled by

MONICA FARRELL

Light and Truth Gospel Crusade

... “Yugoslavia is drenched with Serb blood, and yet our Allies cannot or will not stop the flow of this blood and the mass murder of the Serbs. I do not believe it is in the interest of the Allies, that the Serbian people should cease to exist; I beg the Yugoslavia Minister to interest our Allies in the fact that the Serbs in Yugoslavia are being exterminated – could not something more be said in broadcasts about the slaughter of the Serbs? The number so far approaches one million.”

These words were written in a despatch sent by the General on 5th February, 1943. Why were we not told the facts over the air? Never a word was mentioned about the butchers who were led by priests and friars, who themselves assisted in the tortures and slaughters of poor Serbs? The explanation is, that the power of Rome, in America, Britain and the dominions, is such that, in spite of radio, telegraph and supposedly free Press, all these facts have been kept behind the scarlet curtain of Rome, which is every bit as soundproof as the iron curtain of Russia. We now know that 1,700,000 Serbs were slaughtered by the Roman Catholic Actionists between 1941-1945.

Alfred van Cleef

Verloren wereld

Een Bosnische familiegeschiedenis

Haarlem, maart 1993

1. Gevangenen in vrijheid

Die nacht droomde Hamdo Berberovic dat hij weer in Ljubija was.

‘Ze bliezen de moskee op en de brokstukken vlogen om me heen,’ zou zijn psychiater later noteren. ‘Ik was mijn moeder kwijt, mijn broer Hilmija was in groot gevaar.’ Na die droom stond hij op met de angst in zijn benen. Urenlang zat hij op zijn ijzeren bed en

staarde naar de in hoog tempo voorbijflitsende beelden van tv. Hij rookte de ene sigaret na de andere. Nera deed intussen of ze sliep, maar in werkelijkheid was ze klaarwakker. Ze wist dat het geen zin had om met hem te praten.

Zijn dromen boezemden Hamdo vooral zoveel angst in omdat hij wist dat ze vaak voorspellend waren. Die gave ontdekte hij toen hij nog op de middelbare school zat. Zo voelde hij altijd van tevoren precies aan wanneer zijn oom uit Duitsland zou overkomen. Hij wist dus dat zijn nachtmerries werkelijkheid konden worden, terwijl hij volstrekt machteloos was er iets tegen te doen.

Dertien dagen was Hamdo alleen in Nederland geweest voordat hij Nera na een scheiding van zeven maanden eindelijk weer in zijn armen kon sluiten. Hij was niet meer te stuiten geweest met zijn verhalen. Tot in de kleinste details had hij zijn ervaringen in de kampen beschreven en de volgende nacht weer, net zo lang tot Nera het niet meer kon aanhoren. Dat was meteen de laatste keer dat ze er ooit samen over hadden gesproken. Hij was dichtgeklapt. Hoewel Nera keer op keer zijn lievelingsgerechten kookte at hij slecht. Hij sprak weinig, ook als hij met Nera alleen was. ‘Waar ben je?’ vroeg ze hem soms. ‘Hier.’ Maar ze wist dat het niet waar was.

Drie maanden woonden ze nu al met Senad, Goga en de twee meisjes in de voormalige officiersmess van een kazerne in Haarlem, waar ze te boek stonden als Berberovic H, Berberovic N, 16 Berberovic S en Berberovic G, gebouw C, kamer 31. Ze leefden daar dicht opeengepakt met nog drie andere families, die slechts door een rij afgedankte stalen ziekenhuiskasten van hen waren gescheiden.

Ze droegen kleding die beschikbaar was gesteld door een win kelketen. Met de andere vluchtelingen uit de kazerne hadden ze nummertjes moeten trekken. Nera ging eerst en bemachtigde een trui en een spijkerbroek. Maar toen Hamdo ’s middags aan de beurt was, restte er voor hem slechts een blauwe broek die hem veel te groot was. Hij had hem later nog kunnen ruilen met een man uit de kazerne.

Er was een tv-toestel dat de hele dag aan stond. Regelmatig hoorden ze het woord ‘Bosnië’, maar van het begeleidende commentaar begrepen ze niets. Aan de muur van hun vertrek hingen door Nera gemaakte puzzels met plaatjes van Zwitserland en molens. Onder haar bed had ze een elektrisch oventje verstopt, waarin ze ’s avonds Bosnische gerechten bereidde. Officieel was dat niet toegestaan: wanneer de beheerders een kooktoestelletje ontdekten namen ze dat in beslag wegens ‘brandgevaar’. In maaltijden was al door het centrum voorzien, voor iedere bewoner

een exact afgepaste hoeveelheid: wie soep nam kreeg geen fruit en wie fruit koos kreeg geen soep. Al snel was de Haarlemse kazerne in een Bosnisch dorp veranderd. Veel bewoners deelden dezelfde ervaringen – er waren nog zeven andere families uit Beneden-Ljubija – en dat had soms voordelen, maar het werkte ook verstikkend. Hamdo's broer Senad verkeerde in een speciale positie, want zijn vrouw Goga was Servische. In het begin was ze een paar keer beledigd. 'Ik zal de moeder neuken van ieder die een kruis draagt,' had een oudere man die achter haar in de rij stond in de eetzaal zich op luide toon laten ontvallen, wetende dat Goga de enige Servische in het centrum was.

Niet lang daarna was Senad tijdens een vergadering opgestaan en had gezegd: 'Mijn vrouw is Servische en daar kan zij niets aan doen. Laat niemand haar ooit van wat dan ook beschuldigen, want het zal niet best met hem aflopen.' Daarna hadden ze nog maar zelden problemen gehad. Goga toonde zelfs begrip voor de beledigingen: 'Ik weet dat heel wat mensen in de oorlog familieleden hebben verloren,' zei ze tegen Senad. 'Ik kan best begrijpen dat ze dat op mij afreageren, want ze hebben niemand anders.'

De broers Berberovic hadden een sterk afwerende houding tegenover de buitenwereld. De entree met de slagboom, de be tuttelende huisregels, het in de rij staan tijdens de dagelijkse voedseluitdeling en bij de wekelijkse uitkering van twintig gulden zakgeld, dat alles versterkte hun trauma's. In het begin zagen ze het opvangcentrum als een verlengstuk van de kampen. Ze vergaten dat ze vrij waren om naar buiten te lopen wanneer ze maar wilden.

Hamdo had 's morgens geen zin om op te staan en 's avonds geen zin om te gaan slapen. Hij had nergens behoefte aan. Als ik zo verder moet word ik krankzinnig, dacht hij bij zichzelf. Het is: slaap, sta op, eet, slaap. Het is leeg. Hij verachtte de term 'ontheemden' waarmee de Nederlandse overheid hem en de zijnen aanduidde. Het maatschappelijke systeem in Bosnië was misschien nog niet zo ver ontwikkeld als hier, maar wat betreft materiële welvaart durfde hij zich toch zeker te vergelijken met de doorsnee Nederlander. 'En nu ben ik gedegradeerd tot een bedelaar die in de rij moet staan voor twee tientjes zakgeld,' schamperde hij tegen de anderen. 'Voor mijn verleden heeft niemand belangstelling.' Al zijn frustraties had hij afgereageerd toen hij een formulier kreeg voorgelegd waarin hem in Nederlandse welzijnstaal werd gevraagd of hij geïnteresseerd was in zijn omgeving. 'nee,' had hij woedend ingevuld. Met een grijns op zijn gezicht kon hij vertellen over de martelingen die hij had moeten ondergaan. Hij kon zich aan niets en niemand meer hechten, behalve aan zijn familie. Jarenlang had hij zich van alles ontzegd om zijn eigen huis te kunnen bouwen. 'Jij met je mooie huis, wat ben je ermee opgeschoten,' had Senad hem toegevoegd. 'Ik woonde altijd al in een klein rotkamertje en nu weer.'

Het was zo'n dag dat Hamdo helemaal niets zei, het leek op stilte voor de storm. Nera was koffie gaan drinken bij de burens. Aida, die koorts had, begon te jengelen. Hamdo voelde zich volkomen machteloos en uitgeput. Hij pakte zijn dochtertje op en zei: 'Kom op, naar je moeder toe.' Nera werd daar kwaad over, maar Hamdo zei: 'Het is beter dat ik haar wegstuur dan dat ik haar sla. Je weet dat ik dat nog nooit heb gedaan en dat wil ik zo houden.'

In het kamp was hij mishandeld door een Servische bewaker die negen jaar lang zijn collega in de mijnen was geweest. Nog altijd kon Hamdo de minste gedachte aan die confrontatie met zijn vroegere vriend niet verdragen. Zijn psychiater zei hem dat het ook onmogelijk is zoiets te begrijpen als je jezelf niet tot zo'n daad in staat acht. 'Ik ben niet geschikt om te haten,' reageerde Hamdo. 'Zo ben ik opgevoed, het zit niet in me.' Aan een confrontatie met zijn beulen had hij geen enkele behoefte, maar wel aan een gesprek met een Serviër die altijd redelijk was gebleven. Hij kende zo iemand, zijn

voormalige chef. ‘Ik zou zijn mening willen weten over wat mij is aangedaan. Misschien zou ik dan alles beter begrijpen, want ik heb nu geen argumenten. Hij waar schijnlijk ook niet: samen zullen we argumentloos zijn.’

Hamdo vertelde zijn psychiater in principe bereid te zijn ooit weer met Serviërs samen te leven. Maar alleen met hen van wie hij zeker wist dat ze geen bloed aan hun handen hadden. ‘Toch hebben zelfs zij die mij hielpen deze misdaden stilzwijgend toe gestaan. Als ik al met ze zou kunnen samenleven, hoe zou dat dan voor hen zijn? Hoe zouden ze mij recht in de ogen kunnen kijken? Vergeving is een misvatting, een utopie. Want de kinderen van nu hebben gezien hoe hun ouders zijn afgemaakt of weg gevoerd, en dat zal zich ooit wreken.’

Tijdens de eerste maand na hun vlucht uit Bosnië kwam Aida op een dag huilend thuis, nadat ze door een ander kind was geslagen. ‘Als je een klap krijgt, geef je er twee terug,’ had Hamdo haar gezegd. Later had ze dat advies in de praktijk gebracht, en toen de moeder van het huilende kind Aida bestraffend toesprak, zei ze: ‘Het moest van mijn vader.’ Sommige bewoners van de kazerne probeerden in hun wan hoop religieus te worden, om zo troost te vinden en een verklaring. ‘Eerst was Tito onze God,’ meende Hamdo. ‘En toen hij stierf vielen Kroaten, Serviërs en Moslims ieder terug op hun eigen religie. Voor mij bestaat God niet. Ik geloof nog altijd in de mens en zijn lotsbestemming, al is het in mijn geval wel een vervloekt lot.’

Soms liet Hamdo zien dat hij nog vechtlust had. Met instemming citeerde hij de woorden van ‘een moedige Kroatische vriend’ die een Servische soldaat had toegeschreeuwd: ‘Jullie kunnen mij afmaken, mijn vrouw en mijn zoon. Maar wat doe je met het graf van mijn vader? Je kunt het zelfs leeghalen, maar zijn ziel zal altijd hier blijven. Die krijg je nooit meer weg.’ Hamdo noemde dit ‘de logica van een verjaagd volk’.

’s Nachts kon Hamdo niet slapen omdat hij dan met zijn gedachten bij Hilmija was, zijn oudste broer die vrijwillig in Bosnië was achtergebleven en nu aan het front vocht. Zijn gepieker ver baasde Nera niet. Hamdo was altijd gesloten geweest, een denker die meer met anderen bezig was dan met zichzelf.

Hamdo wist dat zijn broer in ieder geval tot voor kort nog in leven was, want zijn vrouw Asima had een aantal brieven van hem ontvangen, waarin hij zijn ervaringen aan het front beschreef: gevechten van man tegen man op besneeuwde berghegelingen. Soms stuurde Asima hem vanuit Zweden een brieffragment, maar daardoor werd hij alleen maar nog meer in verwarring gebracht. ‘Ik zal hier tot het einde blijven,’ zo luidde het cryptische einde van de laatste brief. Maar welk einde was dat, had Hamdo zich afgevraagd. Het einde van de Bosnische burgeroorlog of de dood van Hilmija?

2. De uitverkoren zoon

Beneden-Ljubija Brandende huizen, rookwolken en de stank van verschroeide meubels. Dat waren de vroegste herinneringen van de beide ouders van Hilmija Berberovic. Hilmija’s vader Omer ging in 1940 voor het eerst naar school. Een jaar later brak de Tweede Wereld oorlog uit: de Tweede Oorlog, zoals ze zelf zeiden. Ljubija viel in Duitse handen en de school ging dicht. Alle huizen van steen werden verwoest, omdat de partizanen ervan uitgingen dat daar de vijand woonde.

De strijd was chaotisch. Toen Hilmija nog een kleine jongen was had Omer weleens geprobeerd het hem uit te leggen, maar veel had hij er toen niet van begrepen. Er waren partizanen, Cet niks, Ustaše, Tijgers, Groenen, Duitsers en territoriale verdedigingseenheden. Ook was er een zigeuner uit Kozarac die een eigen strijdgroep bezat en het vuur opende op welk langstreckend leger dan ook. ‘En wat deden de Moslims?’ had Hilmija zijn vader gevraagd. ‘Die vochten aan alle kanten mee. Je opa

zat bij de partizanen, maar niet vrijwillig. Hij werkte als legerschoenmaker in een partizanennest onder aan de berg. Minder dan een jaar bleef hij van huis. Daarna hield hij ons in leven door van oude auto banden schoenen te maken die hij ruilde tegen bloem en tarwe. Je oom Mehmet was pas zestien toen de Tijgers hem kwamen halen. Na de oorlog keerde hij terug als partizaan.’

Hilmija’s andere opa had een groot litteken in zijn nek, een overblijfsel uit de Eerste Oorlog. Hij had op Sicilië gevochten, maar in welk leger wist niemand meer. Hilmija kon het hem niet meer vragen: opa was dood. Moeder kwam uit Puharska, een gemengd Kroatisch-Moslimdorp. Bij een aanval van partizanen tijdens de Tweede Oorlog waren bijna alle inwoners van Puharska om het leven gekomen. Zijn moeders familie had weten te ontkomen. De gloed van smeulende huizen stond voor altijd in haar geheugen gegrift.

Zijn moeder had Hilmija vaak verteld over wijlen zijn oom Safer. Eerst had hij zijn dorp verdedigd in een Ustaša-eenheid, maar later stapte hij – gedwongen – over naar de partizanen. Na de oorlog belandde hij in de gevangenis, onder meer op beschuldiging van het in brand steken van een Servisch-orthodoxe kerk. De rechter sprak hem vrij van alle negen aanklachten. Hij zou vals zijn aangegeven door de Servische buurjongen met wie hij samen als baby nog door Hilmija’s oma was gezoogd – ieder aan een borst – en dát was de reden dat opa besloot nooit meer naar zijn geboortedorp terug te keren. Elf jaar lang zouden ze als vluchtelingen rondzwerven, totdat opa genoeg geld bijeen had om een nieuw huis te bouwen.

Niemand kon precies zeggen hoeveel inwoners van Ljubija tot de familie Berberovic behoorden. Op zeven huizen stond het op de voordeur en in nog eens zes droeg de vrouw oorspronkelijk die naam. Tientallen andere dorpelingen waren op de een of andere manier met de familie verwant. Veruit de meesten van hen woon den in de mahalla – zoals de Moslims hun buurten noemden – in het centrum van het plaatsje, vlak bij de moskee. Driehonderd jaar geleden waren hun voorouders uit westelijke richting gekomen.

Oma Berberovic was de oudste van de familie. Zij had alle oorlogen overleefd. Volgens sommige documenten was ze geboren in 1907, volgens andere in 1905. Zoals alle vrouwen van haar leeftijd was ze analfabeet. Haar man stopte tijdens de ramadan met werken en met drinken, en zodra het Suikerfeest aanbrak nam hij beide activiteiten voor de rest van het jaar weer op. Een dochter en vijf zonen kregen ze, van wie Hilmija’s vader Omer de derde was.

Na de Tweede Oorlog likte Ljubija zijn wonden, al viel de schade mee in vergelijking met die in de omliggende dorpen. Wel waren veel jongemannen gesneuveld en hadden partizanen de imam in zijn huis doodgeschoten. Eind jaren veertig was de bevolking van het dorp nog aangewezen op voedselhulp van het Rode Kruis. De nieuwe communistische regering stelde een algemene arbeidsplicht in om de wederopbouw ter hand te nemen.

Omer Berberovic hielp mee bij de bouw van een nieuwe school, de oude was in de oorlog door brand verwoest. Het gebouw moest groter zijn dan het vorige, want voor het eerst in de geschiedenis van Ljubija moesten ook de meisjes naar school. Als ze naar Prijedor gingen, wees vader Hilmija altijd het stuk weg aan dat hij destijds met zijn blote handen had verhard. Ook was hij ingeschakeld bij de oprichting van Ljubija’s eerste gemeenschapshuis, schuin tegenover de moskee.

Moeder deed haar arbeidsplicht in Brcko, waar ze water en voedsel rondbracht voor de mannen die met pikhouwelen de rotten weghakten voor de aanleg van een nieuwe spoorlijn. Daarna werd ze tewerkgesteld in een steenfabriek, waar ze haar later in dienst namen.

De doden die aan de verliezende kant waren gevallen – Ustaše, Duitsers – verdwenen in anonieme massagraven, de burger slachtoffers werden op de gebruikelijke manier begraven, katholieken, orthodoxen en moslims ieder apart. Voor de partizanen uit de streek richtte de regering twee monumentale begraafplaatsen in – Serviërs, Moslims en Kroaten broederlijk naast elkaar –, waar van je er een langs de weg tussen Ljubija en Prijedor kon zien liggen.

Oma Berberovic had haar tweede oorlog goed doorstaan. Toen het nieuwe regime het vrouwen verbod nog langer een sluier te dragen, ruilde ze hem om voor een hoofddoek. Hoewel ze een gelovig moslim was – ze dronk nooit alcohol en at geen varkensvlees – vereerde ze Tito, die volgens haar de vrede had gebracht. Zijn portret hing aan de muur van haar kleine huisje met slechts twee kamers. Zij sliep met opa in het ene bed en de zes kinderen in het andere. Van de grootsten staken de voeten eruit, maar ze had een reusachtige deken waarmee ze alle kinderen in één keer kon bedekken. ‘Iedere zoon kan altijd sterven’ luidde een plaatselijk gezegde. De meeste families kregen dan ook zoveel mogelijk kinderen, waardoor ze allemaal arm bleven.

Oma baarde haar laatste zoon toen ze drieënveertig was, te laat om er nog drie kinderen bij te krijgen, zodat ze dus niet meer in aanmerking kon komen voor de doos koekjes met oorkonde die iedere moeder namens Tito ontving bij de geboorte van het negende kind. Na de dood van haar man zou oma de rest van haar leven alleen blijven, ze vond het ongepast om te hertrouwen. Ljubija lag in een dal en het dorp bestond uit twee delen: Beneden-Ljubija – tot de Tweede Wereldoorlog Islam geheten – waar 90 procent van de inwoners Moslim was, en Boven-Ljubija waar Serviërs, Moslims en Kroaten door elkaar woonden. Beneden-Ljubija telde zo’n tien Servische families en er stond een orthodoxe kerk, de enige in de directe omgeving. Om Ljubija heen lag een lint van Kroatische, Servische en Moslimdorpen, sommige gemengd met kleine enclaves van de plaatselijke minderheid.

In Ljubija zelf was ook nog een minderheid van Vlachen, die daar in het begin van de eeuw waren neergestreken, en er woonde enkele Duitsers, voormalige krijgsgevangenen die na hun vrijlating met meisjes uit het dorp waren getrouwd. Hilmija’s vader was met twee van hen bevriend: ‘Lederbruno’ en Fritz de elektricien, jarenlang de moeilijk te passeren doelman van fk Rudar, oftewel fc Mijnwerker. Vooral na de oorlog waren er veel vreemdelingen – Serviërs, Moslims en Kroaten – komen werken in de ijzerertsminnen van Boven-Ljubija, waardoor in de loop van de jaren het aantal gemengde huwelijken fors toenam.

Enz.

Bloedbad van Babi Jar **Kiëv** **Oekraïne**

Massa-executie door de nazi's; meer dan 100.000 (meest Joden) vermoord

In het voorgaande document over de slachtpartijen onder Servische protestanten werd beschreven dat in Servië bijna 70.000 Joden van de in het gehele land wonende 80.000 Joden werden gedood of gedwongen te vluchten in 1941-1942

Hieronder wordt het bloedbad beschreven te Babi Jar.

Babi Jar (Oekraïens: Бабин Яр, Babyn Jar; Russisch: Бабий Яр, Babi Jar) is de naam van een ravijn in Kiev. In 1941 werden er door de nazi's meer dan 100.000 mensen (meest Joden) vermoord (sommige bronnen vermelden 250.000 slachtoffers).

Vóór de invasie van de nazi's woonden er ongeveer 175.000 Joden in Kiev. Het negenentwintigste korps en het zesde Duitse leger namen deze stad in op 19 september 1941. Ongeveer 100.000 Joden waren toen al de stad ontvlucht. Vlak na de Duitse inname werd door de NKVD (de geheime dienst van de Sovjet-Unie) een aanzienlijk aantal gebouwen in het centrum van Kiev opgeblazen. De gebouwen waren veelal in gebruik genomen door de Duitse legerleiding, waardoor de meeste slachtoffers van Duitse afkomst waren. Ter vergelding besloten de Duitsers op 26 september 1941 dat alle Joden van Kiev ter dood zouden worden gebracht. Twee dagen later werden de Joden gesommeerd zich de volgende morgen om acht uur in de stad te verzamelen, onder het voorwendsel dat ze zouden worden geherhuisvest.

Op 29 en 30 september 1941 werden bijna 34.000 Joden van het getto naar het ravijn "Babi Jar" (= ravijn van oude vrouwen) gedreven. Het lag destijds net buiten de stad, naast de Joodse begraafplaats. Van hun bezittingen hadden de Joden alles achter moeten laten wat ze niet konden dragen. Ze werden in twee door prikkeldraad afgezette terreinen gedreven, bewaakt door leden van het Sonderkommando uit Einsatzgruppe C, de Waffen-SS en Oekraïense collaborateurs.

Daar werden zij hardhandig gedwongen zich te ontkleden (later hoefde dit niet meer) en af te dalen in het ravijn.

De eerste groepen werden gedwongen op de bodem te liggen, met het gezicht naar beneden, waar ze door Duitsers met machinegeweren werden vermoord. De lijken werden bedekt met dunne lagen aarde, waarna de volgende groepen werden gedwongen daarbovenop te liggen, opdat ze op dezelfde manier om het leven gebracht konden worden. Zo werden volgens de gegevens van de nazi's in twee dagen de 33.771 verzamelde Joden gedood. Vanwege het zeer grote aantal in korte tijd neer te schieten mensen, kon het gebeuren dat een enkeling niet overleed. Zij werden levend begraven of slaagden erin om zwaargewond onder de lijken vandaan te kruipen en een schuilplaats te zoeken.

In de maanden na deze eerste twee dagen werd het grootste deel van de rest van de Joden in Kiev uitgeroeid. Sommige inwoners van Kiev hielpen Joden zich te verschuilen, maar velen maakten zich schuldig aan verraad. Nadat de meeste Joden

gedood waren, werd Babi Jar omgevormd tot een kamp waar duizenden slachtoffers, voor het merendeel zigeuners en Sovjet-oorlogsgevangenen, uit andere delen van Oekraïne naartoe werden gebracht om te worden gedood. Enkele honderden gevangenen werden ingekwartierd om te werken voor de Duitse SS'ers en Oekraïense bewakers. De meeste gevangenen werden na enkele weken vermoord en vervangen door anderen die hun werk moesten voortzetten.

Halverwege 1943 trokken de Duitsers zich terug toen het Rode Leger westwaarts trok. De nazi's trachtten het bewijs van hun slachting te vernietigen om hun schuld te verbergen. Vanwege de gruwelijkheid van dit werk, lieten zij dit aan gevangenen over. Zij moesten de lijken uit de verscheidene massagraven blootleggen.

Daartoe moest eerst de bovenste laag aarde worden weggegraven. Daarna werden de verstrengelde en vergane lijken uit elkaar gehaald. Om dit werk te vergemakkelijken (en versnellen) hadden de nazi's speciale tangen gemaakt, die onder de kin van de lijken moesten worden geslagen.

Zo konden ze meestal worden verwijderd, soms moesten er ook nog bijlen en zelfs dynamiet aan te pas komen. De stank was verschrikkelijk. Nadat de lijken uit de massagraven waren gehaald, werden kostbaarheden verzameld (voornamelijk gouden tanden en kiezen en sieraden). Vervolgens werden de lijken gecremeerd en vermaalde men de overgebleven beenderen. Ondanks verwoede pogingen alle sporen te wissen, slaagden de nazi's hier niet in omdat enkele gevangenen wisten te ontsnappen. Er waren ook een paar overlevenden en ooggetuigen, die precies wisten wat zich had afgespeeld. Het Sovjetleger bevrijdde Kiev op 6 november 1943.

Overlevenden

Ten minste 29 overlevenden zijn bekend. Een van de meest geciteerde getuigenissen uit een documentaire over Babi Yar, is die van Dina Pronicheva, een actrice van het poppentheater in Kiev. Zij is een van de overlevenden en werd gedwongen om naar het ravijn te lopen en zich te ontkleden, waarna ze zou worden neergeschoten. Ze sprong voordat ze werd neergeschoten en viel op de andere lichamen, waar ze zich dood hield. Ze bleef stil liggen terwijl de nazi's doorgingen met schieten op gewonde en kermende slachtoffers. Ondanks dat de SS het massagraf met aarde probeerde te bedekken, wist ze door de aarde te klimmen en te ontsnappen. Omdat het donker werd, moest ze zaklampen van de nazi's die schoten op nog levende lichamen, vermijden. Zij is een van de weinige overlevenden van de massaslachting en heeft haar verhaal laten optekenen door Kuznetsov.

Een andere overlevende, Yakov Kaper, vertelt in een gedetailleerd verslag hoe hij wordt geëscorteerd naar Babi Yar. Onderweg ziet hij een schedel en botten, van een mens. Dan wordt het hem duidelijk dat er geen weg terug is. Hij wordt er met nog vier mannen uitgepikt en moet voor een gecamoufleerde schutting zitten. Hij hoort nergens gewerschoten en denkt dat dat een goed teken is. Als het zijn beurt is om achter de schutting te worden geleid, ziet hij de stapel lijken liggen. Hij roept het uit "dit is genoeg, schiet me dan meteen maar neer", waarna hij in de boeien wordt geslagen en er te werk wordt gesteld

Herdenken

Na het einde van de Tweede Wereldoorlog ging er enige tijd overheen voordat een gedenkteken werd geplaatst bij Babi Jar. Pas nadat Chroesjtsjov aan de macht was gekomen, werd deze wens ingewilligd. In 1961 publiceerde de dichter Jevgeni Jevtoesjenko een gedicht, genaamd "Babi Jar", waarvan de beginregel luidt: Er staat

geen monument bij Babi Jar. Er is alleen de steile afgrond, als een ruwe gedenksteen. *Ik ben bang*. Dit gedicht is op indrukwekkende wijze op muziek gezet door Dmitri Sjostakovitsj in het eerste deel van diens dertiende symfonie.

In 1966 werden architecten en kunstenaars uitgenodigd om voorstellen voor een monument in te dienen. Het duurde acht jaar voordat het monument was gebouwd. Sinds 1974 staat er een monument bij het ravijn, maar de inscriptie vermeldt geen Joodse slachtoffers. In 1991 werd een monument in de vorm van een menora opgericht ter nagedachtenis aan de omgekomen Joden in Babi Jar.

Op 25 juni 2001 bezocht Paus Johannes Paulus II Babi Jar tijdens een pelgrimsreis door de Oekraïne. Hij ontmoette daar enkele vertegenwoordigers van de Oekraïense Joodse samenleving, inclusief hoofd rabbijn Jakov Dov Bleich.